Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН 14 сентябрь, 1971 йил сешанба № 212 (15.082). Баҳоси 2 тийин.

САНЪАТКОР ВА ДАВР ТАЛАБИ

Совет кишисини юксак коммунистик идеаллар руҳида тарбиялаш, янги инсонни камол топтиришда санъатнинг роли бениҳоя ошиб бормоқда. Бизнинг санъатимиз ўзининг ғоявий етуклиги, бадиий қуввати, жозиба кучи, инсон маънавий ҳаётига фаол таъсир кўрсатиши билан муносиб ҳурмат қозонган.

Партия ва ҳукумат санъатимизнинг янада юксалиши, муттасил бойиб бориши устида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар. КПСС XXIV съездида ҳам бу масалага катта эътибор берилди. Бу бежиз эмас. Чунки санъат партиямиз мафкуравий арсеналининг энг қудратли, энг таъсирчан қуроли. У халқ ҳаётининг кўзгуси, халқ қалбининг, меҳнат ва жасоратининг, эзгу орзуларининг ифодачиси. В. И. Ленин «Санъат — халқники. Санъат кенг меҳнаткашлар оммаси ичида чуқур илдиз отиши керак», деганда ҳам ана шуларни кўзда тутган. Санъат асари катта эстетик мақсадга — инсонни улуғлаш, уни янада гўзаллаштириш учун ҳам хизмат қилади.

Кўриниб турибдики, санъаткорнинг вазифаси жуда масъулиятли ва шарафли. Санъаткор халқ фарзанди, халқ хизматкори. У партияга, Ватанга, халққа фидойиликда ўз бахтини кўради, унинг истеъдоди ана шу қудратли манбалардан озиқланади, ана шу заминда талант улғаяди.

Ўзбек санъатининг кўпгина истеъдодли вакиллари халқнинг беқиёс ҳурматига сазовор бўлганлар. Машҳур Тўйчи Ҳофиз, Уста Олим, Маннон Уйғур ва Аброр Ҳидоятов, Козловский мактабларида дарс олиб, санъат майдонига чиққан минг-минглаб талант эгаларини ким билмайди дейсиз? Санъатимиз мактабининг ана шундай йирик намояндаларидан бири бастакор олим Юнус Ражабийдир. Бу кишининг умр мазмуни, бутун сиймоси санъат байроғини ҳамиша юксак тутиб, халққа ҳақиқий хизмат қилиш намунасидир. Ўзбек музикасининг кўп асрлик тарихини игна билан қудуқ қазигандек синчиклаб ўрганиб, бой маданий меросимизни тўплаб, том-том китоблар яратиш, янги музика асарлари ижод этиш, катта музика ансамблига раҳбарлик қилиш, муносиб шогирдлар етказиш — бу улкан ижодкорнинг, музика донишмандининг фаолиятига хосдир. Бу, устоз Юнус Ражабийнинг халққа, партияга, Ватанга садоқатини, санъатга садоқатини, ўз санъаткорлик бурчини нақадар чуқур англашини, санъаткор номини нақадар мусаффо ва баланд тутишини кўрсатиб туради.

Совет санъатининг улуғворлигини бутун дунёга намойиш қилаётган «Баҳор» ансамбли, А. Навоий номидаги опера ва балет Катта театри, Ҳамза номидаги Академик театр, Муқимий номли театр, филармония, эстрада, халқ рақс ансамбллари ҳақида ҳам шундай илиқ гапларни айтиш мумкин. Бизда халқ бадиий ҳаваскорлик коллективлари ҳам дадил қадамлар билан ривожланяпти. Улар Иттифоқимиз шаҳарларида, кўпгина хорижий диёрларда бўлиб ўз маҳоратларини намойиш этмоқдалар.

Лекин очиқ айтиш керакки, санъатимиз ривожланишининг айрим томонларига яхши эътибор берилмаяпти. Бизда рақс санъати жуда катта ютуқларга эришгани ҳолда, вокал санъатимизда аҳвол кескин ўзгармаётганлиги, ноёб-нодир талантлар тарбиясига жиддий эътибор берилмаётганлиги кишини ташвишлантиради. Биз халқ орасида мавжуд истеъдод эгаларини излаб топишимиз, уларни вояга етказишимиз, катта санъатга киришларида яқиндан ёрдам беришимиз керак. Санъат бу жуда катта даргоҳ. Унинг формалари, жанрлари, йўналиши ўзига хос талабчанлик билан ёндошишни тақозо қилади. Санъаткорнинг ҳақиқий қиёфаси унинг бой ички маънавий маданиятида, сиёсий етуклигида партиявий принципиаллигида, гражданлик ҳис-туйғуларида, муносиб ўринбосарлар хусусида қайғуришида намоён бўлади. Ана шу хислатларни тан-жонига чуқур сингдирган санъаткоргина ҳамиша иззат-ҳурмат топади.

Бироқ, санъатимизнинг муқаддас мақсадларини менсимаётган, санъаткорлик номига доғ тушираётган, халқнинг ишончини суиистеъмол қилаётган, санъатни мол-мулк орттириш қуролига айлантиришга уринаётган айрим шахслар ҳам борки, уларнинг ҳақиқий санъатга ёт қилмишларини халқимиз қаттиқ қоралайди. Бундай «санъаткор»лар ўз репертуарлари устида, ғоявий-бадиий савияларини ўстириш устида асло қайғурмайдилар. Улар замон, давр талаби, санъаткор олдидаги юксак масъулият, бурчни англаш устида ўйлаб ҳам кўрмайдилар.

Улкан, покиза санъатимиз традицияларини бузаётган, тўйма-тўй елиб -югуриб, шахсий бойлик орттириш пайига тушган, сийқа алёрлар, тутуруқсиз лапарлар билан нозик ва нафис музикамизга, қалбларни нур, ҳарорат, эзгулик билан қонатлантирувчи дилрабо санъатимизга нопок дил билан қўл ураётган кимсалар бизнинг умумий ишимизга, томошабинни эстетик тарбиялаш, ёшларни тарбиялаш ишига зарар етказишлари мумкин.

Мисол учун артистка Олмахон Ҳаитовани олиб кўрайлик. Дастлаб яхши қўшиқлари, ўзига хос ижрочилик санъати билан халқ орасида танилган, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист» унвонига сазовор бўлган бу артистка кейинги вақтларда босар-тусарини билмай қолди, пул кетидан югуриб, совет санъаткори деган юксак номни оёқ ости қила бошлади, Унинг бу қилмишлари республика матбуотида танқид қилинган эди. Бироқ О. Ҳаитова ўртоқларча танқиддан тегишли хулоса чиқариб олмади. Халқ олдида ўзини оқламади, ўз репертуарини бойитиш, замонавий қўшиқлар билан халқни хурсанд этиш, ўз устида ишлаш ҳақида ўйлаб кўрмади. Натижада у турғунликка учради, ўз-ўзига маҳлиёлик кайфиятига тушиб қолди.

Катта, ёрқин санъатимиз орасида шундай кўнгилсиз ҳодисалар ҳам мавжуд экан, бунга кенг жамоатчилик муроса билан қарай олмайди. Чунки бу даврнинг, бутун идеологик ҳаётимизнинг қатъий талабидир.

Мана шундай нотўғри йўлга тушган, «отарчи» деб ном олган саёқ созанда ва хонандалар қаторида баъзан обрўли концерт ташкилотларининг вакилларини — халқнинг назарига тушган, маълум даражада томошабин эътиборини қозонган артистларни кўриб қолиш жуда ачинарлидир. Ўзбекистон Давлат филармонияси, эстрадаси, халқ чолғу ансамбллари, музикали театрларнинг, радио ва телевидение коллективларининг маъмурияти ва партия ташкилотлари ўз ораларида бундай кўнгилсиз ҳодисаларнинг бўлишига қарши кескин кураш олиб боришлари, ҳар бир санъаткорнинг ғоявий-сиёсий етуклиги, бадиий маҳорати, интизоми, ўз бурчига садоқатини меҳрибонлик ва қатъийлик билан кузатишлари, доимо назоратда тутишлари керак. Ҳар бир ижодий коллектив, ҳар бир санъаткорнинг репертуари давримизни, совет кишисини улуғловчи янги-янги, ўткир асарлар билан бойиб бориши устида ўйлаш уларнинг жонажон вазифасидир.

Принципиаллик йўқлиги оқибатида баъзан шундай ҳам бўлади. Маълум бир санъаткор ножўя қилмиши учун жамоатчилик, матбуот томонидан қаттиқ танқид қилинади. У танқиддан тўғри хулоса чиқариб олиши, ўз ижодий репертуари, ўз фаолияти хусусида тўғри қарорга келиб олиши керак. Танқиддан мақсад ҳам шу. Бироқ мана шу танқид қилинган кишини «ҳимоя» қилишга, «кўнглини кўтаришга» уринувчи кишилар ҳам бўлади. Улар умумий ишимизга, санъатимиз равнақига тўсиқ бўлаётганларини гўё билмай қоладилар.

Совет кишиси фазоларни забт этаётган, фан ва техника мўъжизаларини яратаётган, давлатимиз куч-қудратини, халқимиз фаровонлигини ошириш йўлида буюк ишлар қилинаётган бир даврда, КПСС XXIV съездининг ҳаётбахш қарорларидан руҳланган халқимиз коммунизм қураётган бир даврда санъатнинг зиммасида катта вазифалар туради. Ёзувчининг илҳомбахш ўткир сўзи, бастакорнинг гўзал музикаси, рассомнинг сеҳрли мўйқалами, актернинг моҳир ижроси, куйчининг оҳанрабо қўшиғи халқимизнинг бунёдкорлик меҳнатини улуғлашга, Ватанимиз гўзаллигини, буюклигини тараннум этишга, кишиларимизнинг маънавий оламини равшан ва ёрқин талқин этишга, меҳнат аҳлининг куч-ғайратини улуғвор ишларга сафарбар этишга қаратилиши лозим.

Коммунистик давримизнинг санъат олдига қўяётган талаблари жуда катта. Ҳамиша ана шу юксак талаблар даражасида туриш, санъатнинг барча формаларини: вокал, хор, опера ва балетни юксалтириш халқ театрлари ҳақида ғамхўрлик қилишни кучайтириш — ижодий ташкилотларнинг жонажон ишидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республикада қўшиқ, хор санъатини ривожлантириш юзасидан катта тадбирлар белгилади. Республика Маданият министрлиги, театр жамияти ва барча ижодий ташкилотлар мана шу қарорларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашлари лозим.

Санъаткорлар олдига қўйилаётган юксак талаблар — санъатимизнинг замон ва халқ ҳаёти билан ҳамнафас бўлиши, юксак ғоявийлик ва бадиий мукаммалликка эришиши, кўп жиҳатдан, шу соҳаларнинг партия ташкилотлари фаолиятига, коммунистлари фаолиятига боғлиқдир. Улар янги, ёрқин, юксак ғоявий санъатнинг байроқдори бўлишлари, санъатдек покиза даргоҳни ўз шахсий бойлик орттириш йўлига, ғоясизлик йўлига тортувчиларга қарши кескин кураш олиб боришлари лозим.

САМАРҚАНДДА МАШИНА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ

ИККИ КУНДА 15 ПРОЦЕНТ

Каттақўрғон районидаги «Ленинизм» колхозининг Элбой Ашуров бошлиқ комплекс механизациялашган бригадаси машина теримига киришди.

Механизаторлардан Холмон Эшқувватов, Қўчқор Қиличев ўртоқлар «зангори кема»лар штурвалига ўтириб, 8 сентябрь куни 4 тоннадан пахта тердилар. 9 сентябрда бригадага яна бир машина ёрдамга келди. Учала машинада кечгача 13 тонна дурдона терилди. Шундай қилиб, бригада икки кунда 21 тонна «оқ олтин» териб, Каттақўрғон пахта заводига жўнатди. Бу — бригада йиллик планининг 15 процентдан кўпроғини ташкил этади.

Колхозда 900 гектар ердаги пахтанинг 500 гектари машина теримига ажратилган. Эрта-индин бошқа бригадаларда ҳам машина терими бошланади.

Машинада ким қанча пахта терди

Муртазо ТОНГОТАРОВ
Бухоро область Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг механик-ҳайдовчиси
60 тонна

Жаббор БЕШИМОВ
Шу колхознинг механик-ҳайдовчиси
53 тонна

Раҳмон ИМОМОВ
Шу колхознинг механик-ҳайдовчиси
50 тонна

Бобоқул ПУЛАТОВ
Бухоро область Қоракўл районидаги Киров номли колхознинг механик-ҳайдовчиси
45 тонна

Ёшузоқ РУСТАМОВ
Шу колхознинг механик-ҳайдовчиси
40 тонна

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

АНДИЖОН («Совет Ўзбекистони» мухбири). Область чорвадорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Сут сотиш тўққиз ойлик плани муддатидан илгари бажарилди. Давлатга 22740 тонна сут топширилди. Бу, ўтган йилнинг шу давригача тайёрланганига нисбатан 3 минг 320 тонна кўп.

Планнинг бажарилишига Пахтаобод, Бўз, Москва, Марҳамат районларининг сут соғувчилари салмоқли ҳисса қўшдилар.

А. ҚУРОНБОЕВ.

Тошкент область, Бекобод районидаги «Ленинград» совхози пахтакорлари машина теримини бошлаб юборишди. Совхознинг сўзи билан иши бир механизаторлари бу йил 1500 тонна пахтани машинада теришга аҳд қилишган. Суратда: совхознинг моҳир механик-ҳайдовчиси Владимир Бозоров.

Н. Тўраев фотоси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ ПАХТА ШТАБИ 33-73-43 33-76-04

ЧЎЛ ДУРДОНАСИ

Телефонда: ДЎСТЛИК

«Совет Ўзбекистони» мухбири Сирдарё областида биринчи бўлиб машина теримини бошлаган Дўстлик районига сим қоқди ва район партия комитетининг биринчи секретари Ғасулмат ҲУСАНОВга бир неча савол билан мурожаат қилди:

— Ўртоқ Ҳусанов, бу йил Дўстлик районн пахтакорлари катта жасоратга отланганликлари маълум. Районда республикада биринчи марта 100 процент ҳосилни машиналарда териб олиш ташаббуси бошланди. Бу ташаббусни Ўзбекистон КП Марказий Комитети маъқуллаган эди. Шундан буён нима ишлар амалга оширилди?

— Район пахтакорлари ўз сўзларида маҳкам турибдилар. Биз она-Ватанга тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида пландаги 35 минг 800 тонна ўрнига 52 минг тонна «оқ олтин» топширамиз. Ўз олдимизга 100 процент ҳосилни машиналарда териб олиш вазифасини қўйганмиз. Ҳар бир ишчи кучига 9-10 гектардан пахта майдони тўғри келадиган бизнинг чўл шароитимизда бу осон гап эмас. Лекин техникани суймай туриб, унинг қудратидан максимум фойдаланмай туриб, чўлда юқори ҳосил етиштириш мумкин эмас. Ана шуни ҳис қилган район механизаторлари 800 та терим агрегатини 25 августдаёқ йиғим-теримга тахт қилиб қўйдилар. Биз дефолиация ишларини ҳам областда биринчи бўлиб тугалладик. 25 минг 390 гектар майдондаги ғўзанинг барги сунъий тўктириб бўлинди. Баъзи майдонларда қайта дефолиация ҳам ўтказдик.

— Пахта йиғим-теримининг дастлабки суръати қандай бормоқда? Кунлик терим суръатини оширишнинг қандай резервлари бор?

— Шу кунда районимизда бир ярим-икки процент атрофида пахта тайёрланмоқда. Бизда ҳақиқий терим 15 сентябрдан бошланади десак тўғрироқ бўлади. Сентябрнинг иккинчи ярмидан бошлаб район пахтазорларида 800 машина баробар ишлайди. Ҳозир далаларда ишлаётган машиналаримиз ва механик-ҳайдовчиларимиз «зангори кема»ларнинг ўзига хос «машқи»ни ўтказмоқдалар десак бўлади. Яна роса бир ҳафтадан кейин Дўстлик районида ҳар кунига 5-6 процентдан пахта тайёрланади. Район партия комитети белгилаган тадбирга кўра суръатни бундан ҳам ошириб юбориш имкониятлари бор. Ана шундай зарбдор суръат билан районимиз пахтакорлари 5 октябрга қадар йиллик пахта тайёрлаш планини, 15 октябрга қадар эса юксак мажбуриятни бажарганликлари ҳақида ғалаба рапортлари берадилар.

— Демак районда 20-25 иш кунида план бажарилади. Бунга қандай эришилади? Дўстлик райони механизаторларининг пахта йиғим-теримини ташкил қилишда бошқалардан қандай фарқли томонлари бор?

— Бизда пахта йиғим-терими конкрет графикка асосланган. Қайси совхоз, қайси бўлим, қайси бригада қайси кунда қанча пахта тайёрлаши кераклиги ҳаммага аён. Бу график эса конкрет шароитга асосланган. Шу туфайли унинг ижроси енгил кўчмоқда. Масалан, биздаги ҳамма хўжаликларда машиналар йиғим-теримни группа усулида олиб боришмоқда. Ҳар бир группага 4-5 та терим машинаси бириктилган. Ҳар бир машинага ажратилган майдон ўртача 30-35 гектарга тўғри келади. Ишнинг расамадли тақсимланганлиги учун ҳам машиналарнинг бекор туриб қолиши ёки уларнинг бир картада уюлиб қолишига йўл қўйилмайди. Биздаги «ўзига хослик»нинг яна бир томони шундаки, ўзаро социалистик мусобақа асосан кимнинг кўп теришига эмас, балки ким тоза ва сифатли терадн, ана шунга қаратилган. Ёки бошқача айтганда, механизаторнинг маҳорати унинг кўп терганида эмас, балки соз терганида, тоза ва сифатли терганида намоён бўлади. Биз механик-ҳайдовчиларни кўпроқ тоза ва сифатли терганига қараб рағбатлантириб борамиз. Бунинг эса аҳамияти жуда катта. Бу тадбир пахта йиғим-теримининг дастлабки кунлариданёқ ишнинг тоза ва сифатли боришига замин яратмоқда. Ишнинг бошланиши соз ва пухта бўлса, қизғин паллада шунча қулай бўлади.

— Мирзачўл — мардлар майдони. Сиз ҳақиқий чўл қаҳрамонларидан кимларни алоҳида таъкидлашни истардингиз?

— Бундайлар бизда жуда кўп. Фахрланса арзийдиган қаҳрамонларимиз бор. Пахта йиғим-теримини районда биринчи бўлиб бошлаган «Комсомол» совхозининг Ҳазрат Шерматов, Ленин номли совхознинг Қўйсинбой Муллаев ўртоқлар бошлиқ бўлимларнинг пахтакорлари ана шундай қаҳрамонлардан. Улар ҳозирдаёқ кунлик суръатни 3,5-4 процентга етказдилар. Бу бўлимларнинг сентябрь ойи иш графигида кунлик суръатни 8-10 процентга етказиш мўлжаллари бор. Бу қайси қаҳрамонликдан кам? Районимизда «зангори кема»ларнинг ажойиб суворийлари бор. Шамсиқамар Тўхтаева, Ҳалил Зикриллаев, Қаршибой Жабборов, Пирим Ашуров, Отабой Ҳусанов, Бўстаной Қўчқорова, Исломжон Абдуллаев, Турдон Ҳасанов, Сотиболди Қулиев ва бошқа юзлаб механизаторларга катта умид боғлаганмиз. Уларнинг ҳар бири мавсумда 250-500 тоннадан «оқ олтин» териб беришга аҳд қилганлар. Теримнинг дастлабки кунлариданёқ улар ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар. Бундан хурсандмиз, албатта.

— Районда пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан бораётган экан, демак, дала меҳнаткашлари катта жасорат кўрсатмоқдалар. Уларга ғамхўрлик, маданий-маиший хизмат кўрсатиш қай аҳволда?

— Район партия комитети дала меҳнаткашларининг маданий-маиший шароити ҳақида ҳамиша йилнинг ҳамма мавсумида қайғуриб келди. Пахта йиғим-терими қайноқ паллага кўчган шу кунларда дала меҳнаткашларининг шароити янада яхшироқ бўлиши керак, албатта. Шунинг учун ҳам райондаги 130 дала шийпонининг ҳаммасида қулай шароит яратиш учун курашмоқдамиз. Ҳамма шийпонларда радио, телевизор, газета журналларнинг янги сонлари ҳар куни муҳайё. Дала шийпонлари меҳнаткашларнинг чинакам ҳордиқ чиқарадиган жойига айлантирилган. Дала меҳнаткашларига иссиқ овқат тайёрлашни айниқса яхши йўлга қўйганмиз. Ҳамма хўжаликларда иссиқ овқат бўлимларда марказлаштирилган ҳолда тайёрланмоқда ва бригада шийпонларига ўз пайтида етказиб берилмоқда. Иссиқ овқатларнинг хилма-хил ва мазали бўлиши ҳар доим текшириб турилади.

— Маълумки, Дўстлик — республиканинг кенжа районларидан бири. Унинг келажаги қандай?

— Район истиқболи порлоқ. Яқин йиллар ичида бу ерда 100 минг тонна пахта ҳосили етиштирилади. Дўстлик қўриқ областнинг чўл бағридаги пахта хазинаси бўлиб қолади.

А. Н. КОСИГИННИНГ ГАРОЛЬД ВИЛЬСОН БИЛАН СУҲБАТИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин СССР парламент группасининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Буюк Британия лейбористлар партиясининг бошлиғи Гарольд Вильсонни 13 сентябрда Кремлда қабул қилди.

А. Н. Косигин билан Г. Вильсон ўртасида бир қанча актуал халқаро проблемалар ҳамда Совет—Англия муносабатларига доир масалалар хусусида дўстона суҳбат бўлиб ўтди.

А. Н. Косигин шу куни Г. Вильсон шарафига зиёфат берди. (ТАСС).

ҚОЗОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

13 сентябрда Тошкентда Ўзбекистонда ўтказиладиган қозоқ адабиёти ва санъати декадаси ташкилот комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда министрликлар, идоралар ва ижодий союзларнинг раҳбарлари, республиканинг таниқли маданият арбоблари қатнашдилар.

Мажлисда декадага тайёргарлик масалалари қараб чиқилди.

Ўзбекистонда бу декада 28 сентябрдан 7 октябргача давом этади.

(ЎзТАГ).

СОВХОЗ МЕХАНИЗАТОРЛАРИНИНГ РАПОРТИ

ТЕРМИЗ, 13 сентябрь. (ЎзТАГ мухбири). Қосим Раҳимов номидаги совхоз механизаторлари машинада пахта териш йиллик планини Ўзбекистонда ҳаммадан олдин бажардилар. Тайёрлаш пунктига 1500 тонна пахта топширилди. Бу — совхознинг мавсум бошидан буён топширган ҳамма пахтасининг саксон процентини ташкил этади. Республикада машина билан пахта териш мавсумини бошлаб берган комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Жиянқул Рустамов мусобақага етакчилик қилмоқда. У ўн олти кун ичида «Ўзбекистон» маркали машинада уч юз тоннадан ортиқ пахта терди.

САБЗАВОТКОРЛАР ТУҲФАСИ

Ромитан райони хўжаликлари давлатга сабзавот ва полиз маҳсулотлари сотиш йиллик топшириғини муддатидан олдин бажардилар. Тайёрлов ташкилотларига 3885 тонна сабзавот, 2851 тонна полиз экинлари маҳсулоти етказиб берилди.

Эришилган бу муваффақиятга «Октябрь 50 йиллиги», «Ромитан» совхозлари, Нариманов номли, «Октябрь», Карл Маркс номли, Жданов номли, «Москва», «Ўзбекистон» колхозлари салмоқли ҳисса қўшдилар. Сабзавоткорлар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 54 йиллиги шарафига бошланган мусобақага қўшилиб, давлатга яна 200 тонна сабзавот ва кўп миқдорда қовун-тарвуз етказиб бериш юзасидан қўшимча мажбурият қабул қилдилар.

Т. НАЗИРОВ.

ЧОРВАДАН КЕЛГАН БОЙЛИК

Республикамизда чорвачиликни рентабелли соҳага айлантирган хўжаликлар кўпайиб бормоқда. Иштихон районидаги Ленин номли колхозда ҳам чорвадан кўплаб даромад олинаётир. Бунга биринчи навбатда мустаҳкам озуқа базаси яратиш туфайли эришиляпти. Колхоз чорвадорлари ҳозиргача минг тоннадан зиёд ем-хашак жамғариб, бу борадаги планни 128 процент адо этдилар. Шу билан бир қаторда ҳар бир сигир бошига 4,1 тоннадан сенаж тайёрланди. Жами тайёрлаган сенаж 610 тоннага етди. Яна 100 тонна сенаж бостириш учун меҳнат қилинмоқда. Бедазорларнинг ҳар гектаридан ҳозирга қадар 120-130 центнердан пичан йиғиб олинди. Йил охиригача бедазорларнинг ҳар гектаридан 150 центнердан пичан олинади.

Колхоз чорвадорлари мўл-кўл озуқа жамғараётганликлари туфайли йил сайин чорва маҳсулотлари ҳам ортиб бормоқда. Гўшт, сут, тухум тайёрлаш планлари доим ортиғи билан бажарилмоқда. Шу йилнинг дастлабки саккиз ойида чорвачиликдан 4 минг 500 сўм соф даромад олинганлиги бунинг исботидир.

4.400.000 ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1971 йил 13 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Машинада бир кунда	Мавсум бошидан машинада
Қашқадарё	2,07	21,54	0,92	1,85
Сурхондарё	1,89	18,06	1,48	6,90
Андижон	0,83	9,76	—	—
Бухоро	1,33	9,25	0,23	0,50
Фарғона	0,96	7,68	0,02	0,02
Наманган	1,17	6,99	0,12	0,28
Тошкент	1,27	5,23	0,69	1,76
Сирдарё	1,01	4,31	0,70	1,58
Самарқанд	1,04	3,89	0,02	0,02
Хоразм	0,46	1,11	—	—
ҚҚ АССР	0,44	1,03	—	—
Республика бўйича	1,11	7,86	0,40	1,21
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Сурхондарё	1,38	16,57	—	—
Қашқадарё	1,28	7,25	—	—
Бухоро	1,69	4,58	—	—
Республика бўйича	1,40	13,30	—	—

ТОШКЕНТДА МЕДИКЛАР ФОРУМИ

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон травматологлари ва ортопедлари 13 сентябрда Ўзбекистон пойтахтида ўзларининг биринчи съездига тўпланишди. Кўп киши қатнашаётган ана шу анжуманга Москва, Ленинград, Украина, Белоруссия ва бошқа иттифоқдош республикаларнинг олим-медиклари ҳам келишди.

Съездни Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри Қ. С. Зоиров очди. Травматология ва ортопедия Марказий институти (Москва) директори, СССР Медицина Фанлари академиясининг академиги М. В. Волков, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов съезд қатнашчиларини табрикладилар.

Съезд ўз ишини аҳолига травматология-ортопедия ёрдами қандай аҳволда эканлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилишдан бошлади. Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий тадқиқот институтининг директори профессор Н. М. Шаматов биринчи бўлиб ахборот берди. Н. М. Шаматов республикада медицина соҳасидаги ана шу муҳим хизмат қандай ривожланиб бораётганлиги тўғрисида батафсил гапирди. Барча область марказларида ва йирик шаҳарларда махсус касалхоналар, поликлиникалар, амбулаториялар очилди. Протез-ортопедия заводи ишлаб турибди. Ўзбекистон областларида бу заводнинг саккиз филиали бор. Бошқа республикаларнинг вакиллари ҳам шу тўғрида ахборот бердилар.

Съезд бир неча кун давом этади. (ЎзТАГ).

Партия турмуши

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАГА РАҲБАРЛИК

Бошланғич ташкилотдан хат

Ишлаб чиқариш комиссияси социалистик мусобақа якунларини кўриб чиқиб, илғор цех, участка ва бригадаларни аниқлади. Ёғочсозлик, 3-механика ва асбобсозлик цехлари завод дирекцияси, партия комитети ва касаба союз комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлдилар. КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида» қабул қилган қарори муҳокама этилган бу цех коммунистларининг йиғилишида ўзаро социалистик мусобақани янада авж олдирган ҳолда йил давомида корхона бўйича илғорликни сақлаб қолишга аҳд қилинди.

Социалистик мусобақа корхона меҳнат аҳлининг ижодий ташаббусини ривожлантириш, коллектив ҳамкорликни шакллантириш, ишчиларни тарбиялаш, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларни жалб қилишнинг муҳим ва самарали омили бўлиб хизмат қилмоқда.

Завод партия комитети корхона маъмурияти ва касаба союз комитети билан ҳамкорликда цехларда, участка ва бригадаларда, шунингдек ишчилар орасида ўзаро социалистик мусобақани ташкил этишни тобора яхшилаб бораяпти. Ҳамма куч ва ишлаб чиқариш воситалари КПСС XXIV съезди қарорларини ҳамда тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш ва олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли уддалаш ишига сафарбар этилмоқда. Завод ишчи ва хизматчилари, инженер-техник ходимларининг бутун куч-ғайратлари социалистик мусобақанинг асосий шартлари — меҳнат унумдорлигини ўстириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, янги техника ва технологияни ўзлаштириш, илғор тажрибаларни жорий этиш, маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, меҳнат ва жамоат интизомини мустаҳкамлаш, мавжуд ишчи кучлари ва техника воситаларидан унумли фойдаланган ҳолда ишлаб чиқаришда белгиланган марраларни эгаллашга қаратилмоқда.

Завод партия комитети ва касаба союз комитети социалистик мусобақанинг яхши самара беришига эришиш мақсадида мавжуд цехларни уч группага бўлди. Бу группанинг биринчисига тўртта тайёрлов цехлари, иккинчисига асосий олтита ишлаб чиқариш механика-йиғуз цехлари, учинчисига эса бешта ёрдамчи цехлар киритилди. Ҳар ой ва квартал охирида учала группада ҳам социалистик мусобақа якунлари кўриб чиқилиб, биринчи ва иккинчи ўринлар белгиланади. Маҳсулот ишлаб чиқариш планини ошириб бажарган, экспорт ҳамда мамлакатимиздаги янги қурилишлар учун маҳсулот тайёрлаш планини уддалаган, аъло сифат даражасига эришган ва ана шу талаблар бўйича кўп балл олган цехларга корхонанинг энг илғор цехлари деб ном берилади ва уларга кўчма Қизил байроқ ҳамда пул мукофотлари тақдим этилади. Иккинчи ўринни эгаллаган цехларга эса вимпел ва пул мукофотлари берилади.

Корхонамизда партия ташкилоти ҳисобида турувчи 684 коммунист ишлаб чиқариш пешқадамларидир. Улар коммунистик меҳнат зарбдори сифатида ҳар бир ишда, қаерда ва қандай касбда ишлаётганидан қатъий назар ўз ҳамкасбларига ўрнак кўрсатмоқдалар.

Корхонадаги мавжуд 20 та цех партия ташкилоти ва 51 та партия группаси ўзаро социалистик мусобақа шартларининг бажарилишини сезгирлик билан кузатиб борадилар. Пак Алексей секретарлик қилаётган цех партия ташкилоти коммунистларининг оқилона иш юритаётгани сабабли 3-механика цехи завод бўйича энг кўп — 29,5 балл олиб, ўз группасида биринчи ўринни эгаллади.

Завод коммунистлари ўтган йили ҳар бир ишчи бир неча касб эгаллаши лозим, деган ташаббус билан чиққан эдилар. Партия комитети бу ташаббусни маъқуллаб корхона коллективи ўртасида кенг ёйди. Корхонадаги ишчиларнинг жуда кўп қисми ўз асосий касби қаторида бошқа — ёндош ҳунарларни ҳам ўрганиб олди. Ремонт-механика цехидаги Виктор Неживих, Мусулмон Қулибоев бошлиқ бригадалардаги ишчиларнинг ҳаммаси ҳозир 2-3 ҳунар эгаси ҳисобланади. Улар айрим пайтларда ўз ўртоқлари ўрнида ҳам бемалол ишлай берадилар. Бу эса ишлаб чиқариш планларининг муваффақиятли бажарилишини таъминлайди.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда қабул қилган «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори завод коллективини янги муваффақиятларга чорловчи программ-ҳужжат бўлиб қолди. Корхона партия ва касаба союз комитетлари ўз мажлисларида бу ҳужжатни ўрганиб, уни коллектив ўртасида кенг пропаганда қилиш ва социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тадбирларини белгилаб чиқдилар. Мазкур қарор цех партия ташкилотлари ва партия группаларида қизиқиб ўрганилмоқда.

28 сентябрда — Машинасозлар кунида коммунистик меҳнат зарбдори номини олиш учун курашаётган ишчиларга ана шу номни бериш маросими бўлиб ўтади. Завод ишчи ва инженер-техник ходимлари бу кунга пухта тайёргарлик кўрдилар. Ана шу улуғ номга муяссар бўлиш учун социалистик мусобақа қизғин давом этди. Партия комитети шу куни ўтказиладиган маросимни социалистик мусобақа байрами куни сифатида нишонлашга қарор қилди. Шу куни коммунистик меҳнат намунасини кўрсатиб ишлаётган 3 та цех коллективига, «Коммунистик Меҳнат коллективи» ва 1116 кишига «Коммунистик меҳнат зарбдори» номи берилади.

Завод партия комитети кишиларни меҳнатга ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабат руҳида тарбиялашни кучайтириш, ишлаб чиқариш ва ижтимоий активлигини ошириш, ҳамкорлик ва ўртоқларча ўзаро ёрдам муносабатлари, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашда социалистик мусобақанинг катта ва ҳал қилувчи кучидан кенг фойдаланади.

Г. ГЕРАСИМОВ,
Тошкент тўқимачилик машинасозлиги заводи партия комитетининг секретари.

НАКАЗЛАР АМАЛДА

Депутат ва ҳаёт

Оддий колхозчи Сўна Матюсупова халқнинг юксак ишончига сазовор бўлди, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига сайланди. У халқ хизматкори деган фахрли номни оқлаш йўлида енг шимариб ишга киришди.

Сайловчиларнинг наказларини бажариш, омма билан кундалик алоқада бўлиб, кишилар қалбига йўл топа билиш депутатнинг фаолиятида катта ўрин тутяпти.

Янгибозор қишлоғида касалхона, Боголон қишлоғида 520 ўринли ўрта мактаб биноси қурилишини тезлатишда депутат С. Матюсупова жонкуярлик ва ташаббус кўрсатди. Бу наказларнинг бажарилишини таъминлашда область ва район ташкилотлари олдига конкрет талаблар қўйди, тадбирлар ва қарорлар ижросини доимий назорат қилиб борди. Натижада қурилиш суръати жадаллашди.

— Колхозимиз иқтисодий жиҳатдан бақувват, водопровод ўтказиш, ҳаммом қуриш масаласини ҳал этиш вақти келди.

Куйбишев номли колхоз аъзоларининг бу ҳақли талабини рўёбга чиқаришда депутат жонбозлик қилди. Колхозчилар йиғилиши қарор қилса ҳам, бу иш сира ҳал бўлмай келарди. Қурилиш ташкилотларининг кучи етишмас экан. Ниҳоят, областдаги қурилиш ташкилотлари билан ҳамкорликда водопровод тармоғи ўтказиш масаласи ҳал бўлди. Лекин, ҳаммом қурилиши планга кирмаяпти. Бу ишга Гурлан район қишлоқ хўжалик бошқармаси тўсиқ бўлаётир. Колхозлараро қурилиш бошқармасида куч камлик қилиши рўкач этиляпти. Аммо, депутат ҳаммом қурилишини планга киритишга астойдил ҳаракат қилмоқда.

Сўна Матюсупова яқинда кичкинтойлар ҳузурида бўлди. Боғча мудири Норгул Юсупова ва тарбиячилар билан суҳбатлашди. Боғчани сут-қаймоқ, асал, мева-чева билан узлуксиз таъминлашга ёрдам берди, колхоз правлениеси депутат таклифини маъқуллади. Сайловчи Энажон Йўлдошеванинг аризаси ҳам депутат ёрдамида ижобий ҳал қилинди. Бунга ўхшаш мисоллар кўп.

Депутат Сўна Матюсупова Гурлан районидаги Куйбишев номли колхозда ҳалол, фидокорона меҳнат қилиб, шахсий намуна кўрсатмоқда. У ўтган йили 11 тонна пахта терган бўлса, бу йил 13 тонна дур йиғиб беришга аҳд қилди. Депутат бошлаб берган ўн минг килограммчилик ҳаракатига 100 га яқин теримчи қўшилди. Улар орасида Тўхтажон Халиллаева, Жумагул Маҳмудова каби чевар қизлар кўп.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Сўна Матюсупованинг қизғин фаолияти, активлиги таҳсинга муносибдир. Унинг ҳурмат ва обрў қозонганлигига боис ҳам шу.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЧЕВАРЛАР

Иштихон районидаги Митан массивида ташкил топган «Янгикент» пахтачилик совхози бу йил чўлда учинчи марта ҳосил йиғиштириб оляпти. Совхоз ишчилари пахта териш ва топширишга районда биринчи бўлиб киришдилар. Кейинги уч кунда қабул пунктига 100 тоннадан зиёдроқ юқори сорт пахта топширдилар. Шу райондаги «Иттифоқ», «Правда», «Меҳнат — роҳат», Куйбишев номли, Охунбобоев номли, Киров номли колхозлар ҳам пахта теришни кундан-кунга кучайтирмоқдалар.

Жомбой райони пахтакорлари КПСС Марказий Комитетининг социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисидаги қарорини йиғим-теримни қизғин бошлаб юбориш билан кутиб олдилар. Райондаги Москва колхози аъзолари ҳам пахта териш ва топширишга бултургидан ўн етти кун олдин киришдилар.

Райондаги Пушкин номли колхознинг Ж. Синдорова, М. Худойназарова, Р. Мусақулова сингари чеварлари ҳар куни хирмонга 90 килограмм ва ундан ошириб пахта тўкмоқдалар.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Бухоро зардўзлик фабрикасининг каштачиси Х. Баратова смена топшириқларини 135—140 процентдан бажариб келмоқда.

А. Тўраев фотоси.

АХБОРОТ

СИРДАРЁ

КОНКУРСГА ЙЎЛЛАНМА

Боёвут районидаги 1-Боёвут, Ильич районидаги Герман Титов номли совхозларнинг посёлкаларига борсангиз, баҳри-дилингиз очилади. Турли манзарали дарахтлар, гулзорлар билан бурканган асфальт кўчалар ва йўлкалар тоза-озода. Ишчилар ҳамма қулайликларга эга бўлган чиройли замонавий уйларда истиқомат қилишади. Посёлкаларнинг ҳуснига-ҳусн қўшилиб бормоқда.

Қулай ва чиройли қурилган колхоз ва совхозлар, посёлкаларни республика кўрик-конкурсига тақдим этувчи область комиссиясининг мажлиси юқорида номлари айтилган посёлкалар, Сирдарё районидаги «Правда» ва Ленин номли колхоз посёлкаларини 1972 йилги кўрик-конкурснинг биринчи босқичида қатнашишга тақдим этди.

ХОНАДОНЛАРДА «ЗАНГОРИ ОЛОВ»

КПСС XXIV съезди Директиваларида тўққизинчи беш йилликда қишлоқ районларини газлаштиришни ўтган беш йилликка нисбатан 27 процент ошириш кўрсатиб ўтилди. Областда бу соҳада катта ишлар қилинаётир. Янгиер шаҳрида республикада энг йирик газ тўлдирувчи станция қурилмоқда.

ГАВЖУМ МИКРОРАЙОН

Янгиер шаҳри билан Ховос посёлкаси ўртасидаги бўм-бўш жойда янги микрорайон қурилиши қизғин давом этмоқда. 30 минг квадрат метр уй-жой, янги билим юрти биноси ва бошқа объектлар бирин-кетин фойдаланишга топширилди. Янги микрорайон гавжумлашиб қолди. Унда ҳозирнинг ўзидаёқ 6 минг киши яшамоқда.

ГАЗЕТХОН РЕПОРТАЖИ

ТОШКЕНТДА ТУҒИЛГАН

Файзли, шинамгина хона. Бу ерни кичик зал ҳам дейишади. Юқоридаги столдан завод вакиллари — партия ходимлари, маҳаллий комитет аъзолари, депутатлар ва меҳнат қаҳрамонлари жой олишган. Оркестрнинг тантанали оҳанглари остида йигит билан қиз қўлларида Уроқ ва Болға суратли духоба ёстиқча тутганларича кириб келадилар.

— Ўзбекистон ССР Қонунига асосан Совет Иттифоқининг янги граждани рўйхатга олинади...

Ҳамза район ЗАГС бюроси раиси Ҳожия Аҳмедованинг бу сўзларидан кейин депутатлардан бири ёстиқча устидаги кичкинтойнинг туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, «Балоғат ёшида очилсин» деган мактуб ва «Тошкентда туғилган» нишонни ҳаяжон ичра ўтирган ёш ота-онага тантанали суратда топширади, қизғин табриклайди.

Яна оркестр садолари янграйди. Эндиги навбат — болакайнинг меҳрибонларига. Улар янги инсон — болаларини соғлом, ҳалол ва қўрқмас қилиб, Ватанимизга чексиз муҳаббат руҳида тарбиялаш, камолга етказиш ҳақида қасамёд қиладилар. Ҳар томонлама етук ёшлар бўлишларига ўз ҳиссаларини қўшишга сўз берадилар. Кўксиларига алвон галстук таққан пионерлар салют берадилар. Рўйхатга олиш давом этади...

Чақалоқларни рўйхатга олишнинг бундай тантанаси биринчи марта 1967 йил — Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейи арафасида ўтказилганди. Шундан бери Тошкент самолётсозлари бундай анъанани давом эттириб келмоқдалар. В. П. Чкалов номидаги авиация заводининг «Шарқ юлдузи» клубида рўйхатга олинганлар сафи бугунгача 700 дан ошиб кетди. Янгича ташаббусни завод хотин-қизлари совети бошлаб берди.

М. СКРИПЛЕВ.

ТАРАҚҚИЁТ УФҚЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузурида илмий-техника тараққиётига кўмаклашиш республика Кенгаши тузилганига бир йилдан кўпроқ вақт ўтди. У фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга татбиқ этиш асосида меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва унинг таннархини камайтириш каби масалалар билан шуғулланади.

Кенгаш составига партия, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг раҳбар ходимлари ҳамда таниқли олимлардан иборат 40 киши киритилган. Кенгаш қошида ишлаб чиқаришни автоматлаштириш ва механизациялаш, лойиҳалаш ва қурилиш практикасида янги техникани қўллаш, ишлаб чиқаришни автоматик система асосида бошқариш, илмий-техника билимларини пропаганда қилиш, қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаш ва илмий-тадқиқот ишлари бўйича доимий комиссиялар иш олиб бормоқда.

Кенгаш секцияларининг фаолияти саноат корхоналари, илмий муассаса ва лойиҳа бюролари асосида комплекс бирлашмалар (фирмалар) тузиш, саноат маҳсулоти сифатини яхшилаш, пахтачилик учун янги машиналар яратиш, қишлоқ хўжалигини химиялаштириш каби актуал масалаларга қаратилган. Бундан ташқари, конкрет масалаларни ҳал қилиш учун вақтинча тузилган тематик группаларнинг ишлари ҳам диққатга сазовордир.

Шуни айтиш керакки, Кенгаш комиссиялари, секция ва тематик группалари оммавий ташкилот сифатида иш олиб бормоқда. Етилган масалаларни ҳал қилиш учун корхоналардан, илмий муассасалардан, олий ўқув юртларидан, жамоат ташкилотларидан инженерлар, иқтисодчилар, соҳалар бўйича илмий ходимлар ва бошқа мутахассислар жалб этилмоқда.

Республикамиз область, шаҳар ва район партия комитетларида ҳам илмий-техника тараққиётига кўмаклашиш Кенгашлари тузилган. Ҳар бирининг қошида турли масалалар билан шуғулланувчи доимий комиссия ва секциялар иш олиб бормоқда.

Ўтган давр ичида республика Кенгаши тугалланган илмий ишларни ишлаб чиқаришга жорий этиш, қурилишда янги техникани қўллаш, илмий-техника ва иқтисодий билимларни пропаганда қилишни кучайтириш каби масалаларни мунтазам суратда кўриб чиқди. Бу даврда Тошкент, Фарғона ва Андижон областлари қошидаги Кенгашларнинг ҳисоботлари тингланди.

Область партия комитетлари қошидаги Кенгаш ишларида ҳам жонланиш бор. Айниқса Фарғона область илмий-техника тараққиётига кўмаклашиш Кенгашининг самарали ишларини таъкидлаб ўтиш керак.

Илмий-техника тараққиётини тезлаштиришда фан ва техника ютуқлари ҳамда иқтисодий билимларни радио, матбуот ва кўргазмалар воситасида пропаганда қилиш ҳам катта амалий аҳамиятга эга.

Зотан илмий-техника тараққиётига кўмаклашиш Кенгашларининг муҳим вазифаларидан бири илмий-техника соҳасида ташвиқот олиб борувчи ташкилотларнинг ишини ягона бир план асосида умумлаштиришдир. Бу эса бефойда такрорланишларга барҳам беради.

Кенгаш ташаббуси билан шаҳар ва саноат районларида оммавий аҳамиятга эга бўлган илмий конференциялар ўтказиш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Илмий-техника тараққиётини жадаллаштиришда Ленинград шаҳар партия ташкилоти айниқса бой тажриба орттирган. У ерда область, шаҳар ва район партия комитетлари қошидаги техника тараққиётига кўмаклашиш Кенгашлари ҳаётий зарур масалаларни кўтариб чиқиб, ҳал этмоқда. Ана шу тажрибаларни бизнинг республикамизда ҳам қўллаш фойдали бўлур эди.

У. ЭРГАШЕВ,
Республика илмий-техника тараққиётига кўмаклашиш Кенгашининг секретари.

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАР ВА ҚОНУНЧИЛИК

Қ. РУЗМЕТОВ,
Ўзбекистон ССР прокурори, 2- класс давлат юстиция маслаҳатчиси.

Владимир Ильич Ленин 1918 йил апрелида Совет ҳокимиятининг галдаги вазифалари тўғрисидаги докладининг тезисларида бундай деб ёзган эди. «Тўғри бошқаришни, Совет ҳокимияти қарорларини оғишмай амалга оширишни ташкил этиш — Советларнинг чинакам вазифаси ана шундайдир, Совет типидаги давлатнинг тўла ғалаба қозониши шарти ана шундайдир».

СССР Конституцияси ва иттифоқдош республикалар конституциялари меҳнаткашлар депутатлари Советлари — давлат ҳокимиятининг маҳаллий органлари зиммасига қонунларга риоя қилинишини таъминлаш ва гражданлар ҳуқуқларини муҳофаза қилиш каби функцияларни юклаган. Советлар ўз территориясида тўла давлат ваколатига эга бўлиб, социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирларни амалга оширадилар.

Республикамизда маҳаллий Советлар ва уларнинг активлари қонунчиликнинг бузилишига қарши катта иш олиб бормоқдалар. Эндиликда бутун-бутун посёлка, қишлоқ ёки овул Советлари территориясида бир неча йил давомида бирорта ҳам жиноятнинг юз бермаслиги табиий ҳол бўлиб қолди.

Маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари қонунчиликни таъминлаш бўйича ўз вазифаларини тўла адо этишлари учун аввало улар ўз ҳуқуқларидан тўғри фойдаланишлари, ўз бурчларини қонунга тўла мувофиқ равишда бажаришлари зарур.

Шуни таъкидлаш керакки, ҳамма жойда маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари фаолиятида қонунчилик мустаҳкамланмоқда. Қонунга хилоф фармойишлар ва қарорлар қабул қилиш камайиб бормоқда. Маҳаллий Советлар ходимларининг ҳуқуқий билимлари оширилмоқда.

Бироқ шундай ҳоллар ҳам бўлмоқдаки, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари баъзан қонунга зид бўлган қарорлар қабул қилмоқдалар. Масалан, Бухоро область Ғиждувон район ижроия комитети раисининг ўринбосари Ҳусанов колхозларга бир неча марта колхоз аъзоси бўлмаган кишиларга моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисида кўрсатма берган. Шу билан олти колхозга 3 минг сўмга яқин зарар келтирилган.

Меҳнаткашлар депутатлари Шўрчи район Совети ижроия комитети эса ўз қарорларидан бирида Карл Маркс номли ва «Оқ олтин» колхозлари правлениеларига участка касалхонасини колхоз маблағлари ҳисобига ремонт қилишни топширган.

Айрим район ижроия комитетлари қарор қабул қилар эканлар, кўпинча ўз ваколатлари чегарасидан чиқиб кетадилар, бошқа органлар, жумладан маъмурий органлар фаолияти доирасига ўтиб кетадилар. Масалан, Сирдарё областидаги Ховос посёлка Совети ижроия комитети 1971 йил 15 мартдаги қарорида корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларига ишчи ва хизматчиларни посёлка Советининг ёзма рухсатисиз квартира билан таъминлаш вазифасини юклаган. Посёлка Совети ижроия комитети бу қарори билан республика граждан кодексининг 326-моддасини бузган. Бу моддада корхона ва муассасаларда, ташкилотларда уй-жой фабрика, завод касаба союз комитетларининг маъмурият билан биргаликда чиқарган қарори асосида тақсимланади деб ёзиб қўйилган.

Шу посёлка Советининг раиси вазифасини бажарувчи ўртоқ Шомалов милиция участка инспектори номига ёзилган кўрсатмаси билан СССР Конституциясининг 113 ва 117-моддаларига хилоф равишда, район прокурорининг Н. А. Стрелников деган гражданни маъмурий йўл билан кўчириб юбориш ҳақида берган санкциясини тўхтатиб қўйган.

Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин давлат бошқарув органларининг фаолиятида социалистик қонунчиликка риоя қилиш масаласини қатъий қилиб қўйганлиги ҳаммага маълум. Владимир Ильич қонунчиликнинг бузилишига қарши курашувчиларнинг ўзлари қонунларга қатъий амал қилишлари зарурлигига эътиборни жалб қилган эди. Қонун ҳамма учундир. Амали, вазифасидан қатъий назар, ҳар бир киши қонунга риоя қилмоғи керак.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларида қонунга хилоф равишда қарорлар қабул қилинаётганлигининг сабаби шундаки, ишда коллегиаллик принципининг бузилишига ҳали ҳам йўл қўйилмоқда. Қарорлар лойиҳасини жамоатчилик ўртасида муҳокама қилиш, қарорлар лойиҳасини тайёрлашга доимий комиссиялар аъзолари, депутатлар, тегишли мутахассислар ва юристларни жалб этиш жуда фойдалидир.

Тажриба шуни кўрсатиб турибдики, қонунлар баъзан Совет аппарати ходимлари совет ҳуқуқ нормалари ҳақида етарли билимга эга бўлмаганликлари туфайли бузилмоқда. Депутатлар ва ижроия комитетлар бошқарув органларининг ходимлари ҳуқуқ билимларини ошириш юзасидан кўп ишлар қилиняпти: семинарлар, лекциялар ўтказиляпти, тегишли қўлланмалар юбориляпти. Шунинг учун ҳам маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг айрим ходимлари қонунни яхши билмас эканлар, бунинг учун аввало ўзлари айблидир. Чунки улар қонунчиликдаги ўзгаришларни мунтазам кузатиб бормаганлар.

КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советлари ишини яхшилаш тўғрисида»ги қарорида Советларнинг иш фаолиятида колхозларда демократик принципларга риоя қилинишини, ер фондларидан тўғри фойдаланилишини контроль қилиб бориш алоҳида ўрин тутиши зарурлиги таъкидланади. Республикамиздаги маҳаллий Советлар партия қарорларини бажара бориб колхоз ва совхозларда қонунларга риоя қилинишини контроль қилишни кучайтирдилар. Бу масалалар Советларнинг сессиялари ва ижроия комитетлар мажлислари кун тартибига тез-тез киритилмоқда.

Бироқ маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари колхоз Уставига, колхоз қурилиши ҳақидаги қонунларга риоя қилинишини ҳамма жойда ҳаммавақт контроль қилиб бормоқдалар деб бўлмайди. Айрим маҳаллий Советлар ижроия комитетлари колхозлар фаолиятида конунчиликнинг бузилиш фактларига муросасозлик билан қарамоқдалар, колхоз правлениелари томонидан қабул қилинган қарорларнинг қонунийлигини назорат қилиб бориш ҳуқуқидан фойдаланмаётирлар. Бунинг оқибатида колхозларни бошқаришнинг демократик асосларини бузиш, жамоат мулкини ўғирлаш, ерларни талон-торож қилиш, колхоз ва совхоз маблағларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши тараққиёти билан боғлиқ бўлмаган мақсадларга сарфлаш каби ҳоллар юз бермоқда.

Республикада колхоз ва совхозларнинг анчагина маблағи чорва моллар, сут, мой ва бошқа хўжалик маҳсулотлари сотиб олишга сарфланмоқда. Кейинчалик бу маҳсулотлар шу хўжаликнинг ўзида етиштирилган маҳсулот сифатида давлатга реализация қилинмоқда.

Масалан, Ғиждувон районидаги Карл Маркс номли колхоз ўтган йили нақд пулга 85 бош қорамол сотиб олган. Қонунга хилоф бу иш колхозга 10 минг сўм зарар етказган. Афсуски, бундай фактлар оз эмас.

Қишлоқ ва посёлка Советлари ихтиёрида деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга кундалик таъсир ўтказа оладиган воситалар ва имкониятлар оз эмас. Улар колхозлар, совхозлар ва корхоналарнинг оператив ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятига аралашмаган ҳолда план ва мажбуриятларнинг бажарилишини, ер, техника ва ўғитдан самарали фойдаланилишини, тежамкорлик режимига риоя қилинишини чинакам контроль қилишлари керак.

Гражданларнинг меҳнат, уй-жой ва бошқа шахсий ҳамда мол-мулк ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, таклифлар, аризалар ва шикоятларнинг кўриб чиқилиши устидан контроль олиб бориш маҳаллий Советлар фаолиятида алоҳида ўрин тутади. Афсуски, ариза ва шикоятларни ўз вақтида кўриб чиқмаслик, баъзан расмиятчилик учун жавоб қайтариш ҳоллари ҳали ҳам учраб туради. Баъзан эса, ижроия комитетларда ишловчи айрим амалдор шахсларнинг ўзлари нотўғри хатти-ҳаракатлари билан юқори Совет органлари ва бошқа ташкилотларга ариза ва шикоятлар тушишига сабабчи бўладилар.

Тошкент шаҳар Ҳамза район ижроия комитети Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига имтиёз билан квартира бериш ўрнига 8 уруш инвалидини ва ҳалок бўлган жангчиларнинг тўрт оиласини асоссиз равишда квартира олувчилар рўйхатидан ўчириб ташлаган. Бу кишилар турли юқори ташкилотларга арз қилиб борганлари табиийдир.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг айрим ижроия комитетлари ўз қарамоғидаги ташкилотларда сансалорлик ва бюрократизм кўринишларига қарши етарли кураш олиб бормайдилар.

Масалан, иккинчи группа инвалиди Захаров Қўқон шаҳар газлаштириш трестининг бошқарувчиси Одилов томонидан уч йилгача сарсон қилинган. Ҳолбуки, Захаров ўз квартирасини газлаштириш учун бажариладиган ишлар пулини ҳам тўлаган, лойиҳа ҳужжатлари ҳам тайёр бўлган. Шаҳар газлаштириш трестида кишиларга бефарқлик билан муносабатда бўлиш ҳоллари тез-тез учраб турсада, шаҳар ижроия комитети бундай фактларга бепарволик билан қараб келмоқда.

Қонунларга риоя қилинишини таъминлаш ва гражданлар ҳуқуқларини муҳофаза қилиш бўйича меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари иш форма ва методларини мунтазам такомиллаштириб бориш маҳаллий ҳокимият органларининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

ПЛАН—25 КУНДА

Яккабоғ районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози областда юқори ҳосилли пахтакор хўжаликлардан ҳисобланади. Колхоз пахтакорлари йилдан-йилга пахтадан мўл ҳосил кўтаряптилар, хўжаликнинг бошқа тармоқларини ривожлантириш учун ҳам тинмай изланмоқдалар. Шу кунларда хўжалик меҳнаткашлари йил—ўн икки ой қилинган меҳнатнинг самараси — мўл-кўл пахта ҳосилини йиғиб-териб олиш ишини қизғин бошлаб юбордилар. Уларнинг марралари юксак: 900 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олганлар.

Хўжаликда бўлиб, қишлоқ меҳнаткашларининг иши билан танишганимизда, уларнинг етиштирилган ҳосилни тезда йиғиб-териб олиш учун чинакамига кураш бошлаганликларига яна бир бор амин бўлдик. Бу ерда пахта йиғим-терими колхоз правлениеси ва партия комитети томонидан пухта ишлаб чиқилган тадбирлар асосида олиб бориляпти. Ҳар куни 900 га яқин киши пахта теримида иштирок этяпти. Рўёб Мирзаева, Маъмура Алиева, Назира Ашурова, Мукар Ваҳобова, Ашурой Ваҳобова каби моҳир теримчилар ҳар куни 150-200 килограммдан пахта териб хирмонга тўкяптилар. Уларнинг ҳар бири шу кунгача 2-2,5 тоннадан пахта териб қўйишди.

Колхозда пахта теришнинг бориши тўғрисидаги маълумотга назар ташлаймиз. Бригадалар ўртасида Усмон Сатторов раҳбарлик қилаётган бригада илғорликни қўлдан бермай келаётир. Бригадада ҳар куни 4 процент миқдорида пахта тайёрланиб, қабул пунктига жўнатилаётир. Ҳозиргача бригада пахтакорлари йиллик планнинг 48 проценти миқдорида пахта тайёрлаб қўйдилар. Шунингдек, Абдурайим Пардаев, Ражаб Туробов, Давқора Тўраев, Орол Эшмўминов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригада коллективлари ҳам йиллик планнинг 30-40 проценти миқдорида пахта топширдилар.

Колхозда ҳосил пишиб етилган майдонларда самолётлар келишини кутиб ўтирмасданоқ, «ОВХ-14» аппарати билан ғўза баргини сунъий тўкдириш бошлаб юборилган эди. Колхозда 150 гектар майдоннинг барги янги аппарат ёрдамида сифатли тўктирилди. Ана шу майдонларга машиналар киритилди. Колхозда машина терими областда биринчи бўлиб бошлаб юборилди. Биринчи бўлиб, Бўрихол Ражабова, Облақул Мусаев, Ҳожар Улашова, Акрам Аллаевлар машинада пахта теришни бошладилар. Пайкалларга терим агрегатлари киритилгандан сўнг колхозда терим суръати кескин ошди. Ҳозир ҳар куни 60 тоннадан ортиқ пахта тайёрланиб, қабул пунктларига жўнатилмоқда. Бу йиллик пахта топшириш планининг 3 процентини ташкил этади.

Колхоз механизаторлари 1200 тонна пахтани машиналар бункеридан тўкишга сўз берганлар. Демак, бу йил ялпи ҳосилнинг 50 проценти машиналар билан саронжомлаб олинади. Бунинг учун хўжаликда катта имкониятлар бор. Ҳозир пахтазорларда 8 та терим машинаси икки группага бўлиниб ишлэтиляпти. Эрта-индин барги яхши тўкдирилган пайкалларга яна тўрт машина киритилади.

Машиналарнинг бетўхтов ишлашини таъминлаш учун колхоз бош инженери Бектош Жабборов раҳбарлигида кўчма устахона ташкил этилди. Кўчма устахона малакали мутахассислар, зарур эҳтиёт қисмлар билан таъминланган. Машиналарнинг икки сменада ишлаши учун барча шароит яратиб берилаётир. Ёқилғи машиналар ишлаётган пайкалларга етказиб бериляпти.

Далада ишлаётган механизаторлар, теримчилар, пахта ташишда меҳнат қилаётган кишиларнинг ҳаммасига алоҳида ғамхўрлик қилинаётир. Дала шийпонларида кунига икки марта иссиқ овқат ҳозирланаётир, дам олиш учун барча маданий-маиший шароит яратиб берилмоқда.

Колхоз правлениеси ва партия комитети болалик оналарга ғамхўрликни янада кучайтириш учун бирқанча тадбирларни амалга оширди. Хўжаликнинг барча дала шийпонларида мавсумий болалар боқча ва яслилари намунали ишлаб турипти. Теримчиларни эрталаб ишга олиб келиш ва олиб бориб қўйиш учун транспорт ажратилмоқда.

Колхоз раиси, тажрибали пахтакор Ибод Турсуновнинг айтишича, хўжалик деҳқонлари йиллик пахта тайёрлаш планини 25 иш кунида, мажбуриятни 35 кунда бажариш учун барча имкониятларни сафарбар этяптилар. Ҳозиргача колхоз пахтакорлари қабул пунктига етказиб берган пахта 40 процентдан ошиб кетди. Колхознинг «оқ олтин» ижодкорлари областда биринчи бўлиб давлатга пахта сотиш йиллик планини ошириб бажариш учун курашмоқдалар. Бу қутлуғ ва қаҳрамонлик ишларида уларга катта зафар тилаймиз.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Юзларида табассум балқиб турган бу қизнинг қувончи чексиз. Дугоналари сингари у ҳам ҳосил йиғим-теримида қатнашади, қоп-қоп пахта теради. Қўлида кўз-кўз қилиб турган бу толалар дурдоналардан томчи холос. Унинг аҳди мавсумда 10 тонна «оқ олтин» теришдан иборат. Бунга эришмагунча тиниб-тинчимайди у. Суратда: Гагарин районидаги Абдулла Набиев номли совхоздаги Алишер Навоий номли мактабнинг ўқувчиси Салима Зоирова. У ҳар куни дарсдан сўнг 100-110 килограммга етказиб пахта тераётир.

А. Тўраев фотоси.

ҲАММАСИ БОЛАЛАР УЧУН...

КУН ТАРТИБИДА — МАКТАБГАЧА БОЛАЛАР МУАССАСАСИ

(Шифокор мулоҳазалари)

Кейинги йилларда республикамизда эркаклар билан бир сафда далада самарали меҳнат қилаётган аёллар учун қулай шарт-шароитлар яратиб бериш, уларнинг болалари учун боғча ва яслилар сонини кўпайтириш борасида қатор ибратли тадбирлар амалга оширилди. Шуниси қувонарлики, аксарият колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари бу масалага жиддийроқ ёндошмоқда. Пахта йиғим-терими даврида дала шароитида боғча ва яслилар ташкил этиш, уларни меҳрибон мураббиялар билан таъминлашда ғамхўрлик кўрсатишяпти.

Лекин бу масалага ҳамма ерда ҳам етарли эътибор берилляпти, деб бўлмайди. Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, баъзи колхоз ва совхозларда болалар боғча ва яслиларининг аҳволи давр талаблари даражасида эмас. Баъзи район ходимлари ва хўжалик раҳбарларининг бу ишга совуққонлик билан қараганликлари натижасида болалар боғчаларида санитария ҳолатига риоя қилинмаётир. Айниқса, пахта йиғим-терими мавсумида мактабгача ёшдаги болалар муассасаларининг ишини тубдан яхшилаш, меҳнаткашларнинг фарзандларини боғча ва яслиларга жойлаштириш биринчи галдаги вазифа ҳисобланади.

Шу муносабат билан биз ушбу мақолада пахта йиғим-терими даврида мактабгача ёшдаги болаларни колхоз ва совхозларнинг дала шийпонларида ташкил этилган мавсумий ясли ва боғчаларга жалб этиш ҳамда уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишнинг аҳамияти ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларимизни айтиб ўтмоқчимиз. Бизнингча, мавсумий мактабгача ёшдаги болалар муассасаларида физиологик ёш нормаларига биноан уч маҳал овқатлантириш мақсадга мувофиқдир.

Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнат унумдорлигини ошириш кўп жиҳатдан уларнинг болаларини боғча ва яслиларга жойлаштиришнинг тўғри ташкил этилишига боғлиқдир. Айни вақтда бу амалий тадбир болалар ўртасида касалликнинг кескин камайишига ва болаларнинг жисмоний бақувват бўлиб ўсишларига имконият яратиб беради.

Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, айрим хўжаликларда мавсумий ясли-боғчалар учун иккита, ҳатто биттагина хона ажратилган, холос. Шундай ҳоллар ҳам учрайдики, дала шийпонларида ташкил этилган боғчалар хўжалик омборлари билан ёнма-ён жойлашган. Кичкинтойлар учун тахта ва қопдан беланчаклар осиб қўйилган. Булар ҳатто оддий гигиена талаб ва нормаларига мутлақо жавоб бермайди. Бунинг устига хоналарга етарли ёруғлик тушмайди. Ҳавоси ҳам тоза эмас.

Шундай фактлар ҳам учрайдики, баъзи хўжаликлардаги мавсумий ясли ва боғчаларда болалар овқатланишини тўғри ташкил этиш санитария талабларидан анча узоқда. Шуни айтиш керакки, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг доимий ишлаб турувчи мактабгача ёшдаги болалар муассасаларини кенгайтириш ҳақидаги талаби айрим колхоз правлениелари томонидан бажарилмаётир.

Республикамизнинг айрим колхоз ва совхозларида болалар боғча ва яслиларининг аҳволини яхшилаш, уларда намунали медицина хизматини йўлга қўйиш, йўл қўйилган камчилик ва хатоларнинг олдини олишнинг кўпгина омиллари бор.

Биринчидан, мавсумий болалар боғча-яслилар учун овқатни доимий ишлаб турувчи болалар комбинатида ёки тўғридан-тўғри дала шийпонининг ўзида тайёрлаш мумкин. Бунинг учун дала шийпонларида болаларга овқат тайёрлаш учун махсус озиқ-овқат блокини ускуналаш керак бўлади. Катталар учун мўлжалланган ошхонада болаларга овқат тайёрлаш қатъий ман этилади. Мавсумий боғча-ясли ошхонаси санитария талаблари ва нормаларига мувофиқ равишда ускуналанмоғи лозим. Иссиқ овқатни махсус термосга солиб, етказиб бериш тавсия этилади. Чунки шундай қилинганда овқат узоқ вақтгача керакли ҳароратда сақланади ва ифлосланмайди. Болалар овқатланадиган идиш-товоқлар тахтаси силлиқ рандаланган ва қопқоғи зич ёпиладиган махсус яшикларга жойлаштирилиши керак. Мавсумий боғча-яслиларнинг иссиқ сув ва холодильник билан таъминланиши катта аҳамиятга эга.

Мавсумий дала шийпонларида болаларга бериладиган уч маҳал овқатнинг турлари ва меъёрига ҳам алоҳида эътибор бериш лозим. Айниқса, янги сабзавот, мева ва турли кўкатлар бола саломатлигини мустаҳкамлайди, организмнинг нормал ўсиши ва тараққий этишини таъминлайди. Чунки бу нарсалар витаминлар ва минерал тузларнинг асосий манбаи ҳисобланади.

Болалар соғлиғини сақлаш, умуман, уларни ўткир ошқозон-ичак касалликларидан муҳофаза қилишда тарбиячилар ва болалар овқатини ташкил этувчи масъул ходимларнинг санитария қоидаларига қатъий риоя қилишида ҳам ҳикмат кўп. Шу билан бирга болаларнинг ўзларини озодагарчиликка ўргатиб бориш керак. Медицина ходимлари бу муҳим ва масъулиятли ишни ўз назоратлари остига олишлари лозим.

Боғча ва яслилардаги мураббиялар ва ошхонада ишловчи барча ходимлар, албатта, медицина кўригидан ўтишлари шарт.

Шубҳасиз, республикамизда пахтадан мўл ҳосил етиштириш ва ўз вақтида уни йиғиб-териб олиш кўп жиҳатдан даладаги мавсумий мактабгача ёшдаги болалар муассасалари ишларини тўғри ташкил этишга ҳам боғлиқдир.

Т. ТОШБЕКОВ,
Республика санитария маорифи уйининг бош врачи, медицина фанлари кандидати.

А. ТОҲИРИЙ,
Ўзбекистон санитария ва касб касалликлари илмий-текшириш институти озиқ-овқат лабораториясининг мудири.

ТЕХНИКА ШАРОФАТИ

Колхозимиз меҳнат аҳли мўъжизакор техника қудратига таяниб, катта-катта пайкалларда пахтадан мўл ҳосил етиштирди. Далалардаги ҳосилни чамалаб кўриб, давлатга 4622 тонна ёки ўтган йилдагига нисбатан 400 тонна кўп «оқ олтин» сотиш мажбуриятини олдик. Бир қатор пешқадам бригада ва звеноларимиз гектар бошига 38-40 центнердан ҳосил кўтариш учун курашяпти. Муҳиддин Жалолов, Ҳамдам Мардонов, Карим Авезов, Қодир Шарипов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик бундан ҳам ошиб кетади. Ана шу бригадалар пахтанинг 75-80 процентини «зангори кема»ларда йиғиштириб оладилар. Шунинг учун ҳам ҳосили машинада йиғиштириладиган участкалардаги ғўзалар калта бўғин қилиб ўстирилди ва бегона ўтлардан батамом тозаланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг пахта йиғим-теримига тайёргарлик ишларини жадаллаштириш тўғрисидаги қароридан сўнг колхоз правлениеси ва партия ташкилоти махсус тадбирлар белгилаб чиқдилар. Ана шу тадбирларда ҳосилга-ҳосил қўшишни давом эттириш, техника ремонтини тезроқ тугаллаш кўзда тутилган эди. Бу ишлар маромида амалга оширилди. Техника ўз вақтида ремонтдан чиқарилди.

Пахтаси машинада терилиши лозим бўлган 800 гектар майдондаги ғўзаларни кўриб ҳавасингиз келади. Пайкалларда бирорта ҳам ўт, хас-чўп йўқ. Ғўза туплари барвастa, бир текис ривожланган. Қатор оралари бўйлаб эгатлар тўппа-тўғри олинган. Бу, агрегатларнинг чайқалмасдан бир меъёрда сузишига ва шпинделларнинг чаноқлардаги пахтани қолдирмай текис қамраб олишига қулайлик туғдиради. Бундан ташқари техниканинг иш унуми кескин ошади, пахта сифатли терилади. Бинобарин, у биринчи сортларга қабул қилинади. Биринчи сорт эса — мўл даромад манбаи, деган.

Машиналарни группа усулида ишлатишни маъқул кўрдик. Механик-ҳайдовчилар сменалаб меҳнат қилишаётир. Улар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кучайтирилди. Машинада пахта териш нормасини ошириб бажарган ва сифатга алоҳида эътибор берган механизаторларни рағбатлантириш учун кўчма вимпеллар таъсис этганмиз. Бу вимпелларга пул мукофотлари ҳамда қимматбаҳо буюмлар қўшиб берилади. Айни вақтда бригадаларaро кўчма Қизил байроқлар ҳам таъсис этилган. Теримда юксак кўрсаткичларга эришган бригадаларга ҳам кўчма Қизил байроқлар билан бирга пул мукофотлари ва қимматбаҳо буюмлар берилмоқда. Бу тадбирларимиз терим суръатини жадаллаштиришда муҳим роль ўйнайди, албатта.

Машина териминиг қандай бориши устидан назорат ўрнатиш ва пахтанинг сифатини текшириб бориш колхознинг бош агрономи, тажрибали деҳқон Ҳамро Ражабов зиммасига юклатилган. У механиклар ва агрономлар билан бамаслаҳат иш тутиб, группа усулида пахта тераётган машиналарнинг ҳар бирини кўрикдан ўтказиб, текшириб боради. Бу, биринчидан, агрегатлар иш унумини оширишга таъсир кўрсатса, иккинчидан пахтанинг сифатли терилишини таъминлайди. Бундан колхоз ҳам, механизатор ҳам фақат манфаатдор бўлади. Ўтган йили машинага мослаб ўстирилган пайкалларнинг ҳар бир гектаридан 30-32 центнердан хирмон кўтарган эдик. Бу йилги мўлжалимиз гектар бошига 37-40 центнердир. Ҳозир машиналар ишга тушиб, терим суръати кун сайин ортиб боряпти.

А. МАТРАСУЛОВ,
Бухоро область, Қизилтепа районидаги «Бухоро» колхозининг раиси.

Республикамиз саноат корхоналарида беш йилликнинг дастлабки йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун мусобақалашиб ишлаётган кишилар сафи кенгайиб бормоқда. Суратдаги Янгийўл пойафзал фабрикасининг ишчиси (юқоридан) Г. Корнева, Олмалиқ химия заводининг аппаратчиси К. Маматқулов ва Тошкент атторлик буюмлари фабрикасининг ишчиси Р. Бобобековлар ҳам йиллик топшириқни барвақт бажаришга сўз берганлардан. Улар ойлик планларини муддатидан олдин бажариб кўпчиликка ибрат кўрсатишяпти.

И. Глауберзон фотолари.

ФАРҒОНА ХОТИН-ҚИЗЛАРИ АНЖУМАНИ

ФАРҒОНА. Кеча бу ерда область хотин-қизлар активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди қарорлари асосида хотин-қизларнинг активлигини ошириш масалаларини муҳокама қилдилар. Докладчи, область партия комитетининг секретари А. Маҳмудов ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаолиятини кучайтиришга доир қимматли фикр-мулоҳазалар билдириб, амалий таклифларни киритдилар.

ТАҚДИРГА ТАН БЕРМАГАН

Матонатли кишилар

— Мана, Самад ака, уйга ҳам келдинглар.

— Раҳмат, ука, раҳмат. Қани, Раисахон, бўлақолинг.

Самад ака шоферга одатдагидек миннатдорчилик билдирди-да, машинадан ўзини эпчилгина пастга олиб, хотинининг тушиб олиши учун кўмаклашди.

— Хайр, яхшилар...

Машина гувиллаб юрди. Самад ака Раиса опа билан қўлтиқлашганча эҳтиётлик билан юриб кетишди. Атроф жим-жит, сукунатни уларнинг йўлкага дамба-дам тақиллаб тегаётган ҳассаси шовқини бузади.

— Махсумжон билан Воҳиджон кечикишибдими?

— Ўйинқароқлик қилиб қолишгандир-да, дадаси.

Зум ўтмай енгилгина қадам товуши эшитилди, кейин болаларнинг қийқириғи қулоққа чалинди

— Дадажон!...

— Ойи!..

Чопиб келишганидан ҳансираган болалар оҳиста уларнинг бўйинларига осилиб олишди.

— Кутдириб қўймадикми?

Махсумжон билан Воҳиджон бир пастда Самад ака билан Раиса опаларнинг пинжига кириб, йўл бошлашди. Уйга киришлари билан тагларига кўрпача тўшаб, ёнбошларига ёстиқ қўйишди. Сўнг бири газга чой қўйишга, бири дастурхон тузашга киришиб кетди.

Самад ака бақувват билакларини ёстиққа тираганча болаларнинг чопқиллаб хизмат қилишини эшитиб ётди. Фарзандлардан ҳам ширин нарса борми дунёда? Ҳозир унда ўғилларига бўлган меҳр жўш уриб кетган, қалби аллақандай ширин ҳислар билан маст эди.

Ҳар куни шундай. Ишдан қайтишганда ўғиллари қучоқ очиб кутиб олишади. Кейин маҳалладаги, мактабдаги янгиликларни бирма-бир гапириб кетишади. Газета ўқиб беришади. Зериккани қўйишмайди.

Одам қизиқ. Бир беҳад хурсанд бўлганда, бир тушкунликка тушганда ҳаёл элтади. Ҳозир Самад аканинг хотирига ўша кўзи ожиз бўлиб қолган йиллари келди. Ўн етти ёшда эди. Ёруғ жаҳонга ўрганган кўнгил бу айриликқа чидолмас, тиним билмай талпинарди. Юраги қисилар, ўзини қўярга жой топмасди. Унга дунё тордек бўлиб кетди. Умидсизликка тушди. Мен энди кимга кераkман деб ўйлади ўшанда. Хаёлига даҳшатли фикрлар келар, лекин ҳаммасини зўр-базўр хотиридан йироқлаштирарди.

Бу орада қариндош-уруғлари Тошкентдаги ожизлар мактаби хабарини етказишди. У ҳамроҳлар ёрдамида 1953 йили ўзи туғилиб ўсган Туркманистоннинг Мари областига қарашли Иолатан шаҳарчасидан Тошкентга жўнади. Чорсудаги ожизлар касб-ҳунар мактабига кирди. Чўтка тайёрлашни ўргана бошлади. Касбнинг осони йўқ. Ҳадеганда қўллари аниқ ва эпчил ҳаракат қилишга одатланмас, иш жараёнини машқ қилаверганидан баъзан қўллари қавариб, шишиб кетарди. Лекин мақсадга астойдил интилганидан қийинчиликка енгиш бермади.

Бир йил деганда у чўтка тайёрлашни обдон ўрганиб олди. Йўлланма билан Тошкентдаги чўтка фабрикасида ишлай бошлади. Иш топшириқларини ўринлатиб бажариши, ҳақгўйлиги, жамоатчилиги билан касбдошларининг ҳурматини қозонди. У, ҳамкасблари Абрам Ямпольский, София Бугланова сингари фабрикада энг ҳурматли кишилардан бўлиб қолди. Кўпчилик мана саккиз йилки, уни цехком аъзоси, ўтган йилдан эса Ўзбекистон Кўрлар жамиятининг фабрикадаги бошланғич ташкилоти бюроси раисининг ўринбосари этиб сайлаб келишяпти.

Чўтка фабрикаси коллективи ҳам ўзига билдирилган ишончни тўла-тўкис оқламоқда. Корхона бўйича ўтган беш йиллик плани ортиғи билан бажарилган эди. Тўққизинчи беш йилликни ҳам яхши бошлашди. Саккиз ойлик план ортиғи билан ўринланди. Июль ва август ойларида ўрта ҳисобда планга қўшимча 20 минг сўмликдан маҳсулот буюртмачиларга юборилди.

Фабрика маъмурияти ишчиларнинг меҳнати ва турмуши учун барча зарур шароитларни яратиб беришга ҳаракат қилмоқда. Кўплари уй-жой билан таъминланган. Самад аканинг ўзи оила, бола-чақалари билан Чилонзордан берилган уч хонали уйда яшаб турибди. Ҳар куни ишчиларни машина фабрикага олиб келиб, ишдан сўнг уйларига олиб бориб қўяди. Корхона радиоузели кунига газеталардан қизиқарли мақолаларни ўқиб эшиттиради, корхона янгиликларини эълон қилади. Партия XXIV съездидан кейин чўткачилар йиғилиш ўтказишди. Унда 1971 йил планини муддатидан олдин бажариш учун янги мажбурият қабул қилдилар. Йиллик план 25 декабрда адо этилади. Самад аканинг касбдошлари ҳозир ана шу мақсадни амалга ошириш учун бел боғлаб ишлашяпти. Мусобақалашиб ишлаш одат бўлиб қолмоқда. Самад акаларнинг А. Глухин бошлиқ бўлган 2- участкаси 4- участка коллективи билан мусобақалашяпти. Самад Жумақулиевнинг ўзи беш йиллик планни 4 ярим йилда бажаришга астойдил ҳаракат қилаётир. Унинг қўлидан чиққан 70 сантиметр ва ундан узунроқ бўлган темир бандли чўткалар юқори сифатга ўтмоқда...

— Дада, дадажон, эшитдингизми?!

Баланд овоз Самад аканинг ҳаёлини қочирди. Катта ўғли Махсумжон экан.

— Гапирдингми, ўғлим.

Радиони эшитдингизми? Сурхондарёлик Абдусаттор Қурбонов машинада 200 тоннадан кўп пахта териб қўйибди.

Диктор илғор механик-ҳайдовчиларни санаб ўтарди. Чиндан ҳам ҳозир машиналар пахта теришда асосий оғирликни елкасига олган. Унинг пахта терадиган чўткалари Самад акаларнинг қўлидан чиқади. Корхона кунора капрон қиллардан тайёрланган 15 минг чўткани Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводига элтиб бермоқда. Ўзбекистонда, шунингдек, барча пахтакор республикаларда ишлаб турган пахта териш машиналарига Самад ака ва унинг ҳамкасбларининг хизмати сингган. Улар ҳам кўп қатори халқ хўжалигимизнинг эртанги истиқболи учун жон куйдириб меҳнат қилишяпти. Самад Жумақулиев ўз ишидан шунинг учун ҳам фахрланади. Чиндан ҳам у қилаётган иш фахрланса арзигулик

С. МУҲИДДИНОВ.

СУД ЗАЛИДАН

БЕЗОРИНИНГ ЖАЗОСИ

Утганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини олиб, ҳамманинг дилига озор берган Григорий Акинин қамалгандан кейин 20 дан ортиқ хонадон яшайдиган Тошкент шаҳар Хизматчи кўчасидаги 26-ҳовли тинчиб қолган эди. Асаббузар Григорий турмада ётиб, таъзирини еб келар, деган умиддаги қўни-қўшнилар беш-олти ой ўтар-ўтмас яна унинг муштига дуч келиб, тўпалондан бошлари чиқмай қолди.

Табиасига таянмаган Акинин яна ичкиликка ружу қилди. Уйда безорилик қила бошлади. Қўни-қўшни-ю катта-кичик Григорийни тартибга чақиришди. Лекин ҳурмат нималигини билмаган Григорий «Менга хеч ким хўжайин эмас» деб ўз айтганидан қолмади.

Яқинда Шукина деган қўшнисининг уйига дафъатан бостириб кирди, салом ўрнига столни ағдарди. Идиш-товоқ, уй-анжомларини ота бошлади. Уй эгасининг сочидан бураб ерга ағдарди. Шукинанинг овозини эшитиб ёрдамга келган Пифилин, Гараевларни «Ишинг бўлмасин» деб аёвсиз ҳақорат остига олди.

Қўшниларнинг телефонидан кейин милиция ходимлари Муцуенко ва Эгамбердиевлар етиб келишди. Улар Григорийнинг ёнидан пичоқ топиб олдилар.

Кўринишда ўзини босиб олган жиноятчи мўм тишлагандек бошини қуйи солиб, ер остидан аҳён-аҳёнда акт ёзаётган милиция ходимларига қараб қўярди. Бу қарашлар бежиз эмас. Қулай вақтдан фойдаланган Григорий стол устидаги пичоқни олиб Эгамбердиевга ташланди. Узоқ олишувдан кейин безори таслим бўлди.

Кишилар оромини, асабини бузган Григорий суд қора стулида ҳеч нарса қилмагандек «бечора» бўлиб ўтирибди. У ароқ ичиб олгандан кейин ўзини шер билиб на қонунга итоат этди ва на инсон қадрини билди. «Қаҳрамон» йиғламоқчи ҳам. Афсуски, совет қонуни дилозорларни, безориларни аёвсиз жазолайди. Тошкент шаҳар суди Г. Акининни беш йилга озодликдан маҳрум қилди.

М. ҲОЖИМУҲАМЕДОВА,
Тошкент шаҳар судининг аъзоси.

«ЎЗБЕКИСТОН» ОРОМГОҲИ

ЯЛТАДАН ХАТ

ҚРИМ. Қора денгиз соҳили. Бир-бирига опичган тоғлар. Уфққа туташган яшил ўрмонлар. Чаман-чаман очилган гуллар, ҳосили марвариддек товланиб турган токзорлар кўзни қамаштиради. Денгиз пуртанаси қирғоққа урилиб, марварид зарралар сочади. Ана шундай хушманзара, баҳаво жойга «Ўзбекистон» санаторийси жойлашган. Унинг майдони 20 гектар!

Ўзбек меъморларининг меҳнати ва ноёб санъати билан қурилган минорадан қаралса, Қора денгизда сузиб бораётган кемалардан тортиб, машҳур Ливадия санаторийси-ю кўҳна Воронцов саройигача кўринади. Денгиз соҳилида ором олаётган минг-минглаб кишилар кўзга ташланади. Бу санаторийда ҳар йили республикамиз ишчи-хизматчилари, колхозчи-деҳқонларидан икки ярим минг киши дам олиб, дардига даво топади, янги куч-ғайрат билан меҳнат кучоғига қайтади.

Санаторийнинг бош врачи, республикада хизмат кўрсатган медицина ходими Анвар Сатторович Ботирбеков санаторийнинг ўтмишидан гап бошлайди:

— Доҳиймиз Владимир Ильич Ленин имзолаган декретга асосан санаторий республикамиз ихтиёрига берилди 1924 йил 22 январь куни дам олиш уйи деб эълон қилинди. 1929 йилдан бошлаб эса санаторийга айлантирилди. Ўтмишда Бухоро амирининг ишратхонаси бўлган бу жой эндиликда чинакам халқ оромгоҳига айланди. Янги қўш қаватли бинолар қурилди, ўринлар сони кўпайтирилди, анорзор, нокзорлар, токзорлар бунёдга келтирилди, сув ҳавзалари яратилди «Ўзбекистон» санаторийси Қримдаги энг гўзал шифохоналардан бирига айланди.

Афсуски, иккинчи жаҳон уруши йилларида немис-фашист босқинчилари санаторийни бутунлай вайрон қилди, асосий корпусларни портлатиб, қўпориб ташлади. Хиёбонлар култепага айлантирилди, мевали ва манзарали дарахтларни ўтин учун кесди. Хуллас, санаторийдан фақат ном қолди. Яна бир ачинарли томони шундаки, босқинчи фашистлар санаторийдаги қимматбаҳо буюмларни талаб кетди...

Урушдан кейин санаторийни тиклашга катта маблағ ажратилди. Вайрона ўрнида янги, замонавий бинолар қад кўтарди. Мана, 6-корпус. Хушҳаво, хоналари бир ёки икки кишининг истиқомат қилишига мослаб қурилган. Тоза, ёруғ. Йўлакларга гиламлар тўшалган. Дам олувчиларнинг маданий хордиқ чиқаришлари, беморларнинг даволанишлари учун ҳамма нарса муҳайё. Бошқа корпуслар ҳам ана шундай.

Зиналардан юқорига кўтариламиз. Фонтан ёнида СССР халқ артисти Шукур Бурҳоновга дуч келамиз:

— Мен, «Ўзбекистон» санаторийсида учинчи марта даволанаяпман, — дейди у. — Бундай гўзал жой, унинг камарбаста шифокорлари мендагина эмас, балки Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия, Тожикистон ва бошқа республикалардан келган кишиларда ҳам унутилмас таассурот қолдиряпти.

Белгород область Корочинский районидаги «Партия XXI съезди» колхозининг аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Андрей Михайлович бу фикрни маъқуллаб, бундай дейди.

— Санаторий менга жуда ёқиб қолди. Унинг кўркам бинолари, чаман-чаман очилган гуллари манзарасида бутун Ўзбекистонни, шуҳрати оламга кетган ўзбек пахтакорларини кўраяпман.

Шифохонада замонавий медицинанинг ҳамма усуллари қўлланилаяпти, дардманларнинг дардига даво топиляпти.

— Санаторийнинг истиқболи янада порлоқ, — дейди бош врач. — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг қарорига асосан шифохона янада кенгайтирилади. Янгидан 10 қаватли корпус қурилади. Бир вақтнинг ўзида 500 киши овқатланадиган ва кино кўрадиган ошхона билан кино-театр биноси қад кўтаради. Умумий ўринлар сони 350 тага кўпайтирилади. Даволаш асбоб-ускуналари жойлашган корпусимиз яхши. Лекин унинг ёнига 2 қаватли янги корпус қурмасак бўлмайди. Азиз ота-оналар, кўп болали аёллар, Ватан уруши инвалидлари, пенсионерларнинг мириқиб дам олишлари, шифо топишлари учун ҳамма шароитлар яратиб берилади. Ота-оналари билан келган болалар учун махсус корпус битказилиб ишга туширилади.

Санаторийнинг чиройига чирой қўшиш учун бир қатор реконструкция ишлари амалга оширилади. Биринчи корпус тарихий ёдгорлик сифатида сақлаб қолинади. Унинг биқинида замонавий усулда катта кутубхона бунёдга келтирилади. Учинчи корпус бутунлай олиб ташланиб, ўрнига янги бино тикланади. Хуллас, «Ўзбекистон» санаторийси яқин йилларда мамлакатимиздаги йирик ва кўп тармоқли шифохоналардан бирига айланади, комплекс шаҳарча бунёдга келади. Шунда ҳар йили бу ерда ҳозиргига нисбатан икки-уч баравар кўп беморлар даволаниш имкониятига эга бўладилар.

М. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА. 17.35 — Табиат ҳақида ҳикоялар. 18.00 — Мультфильм. 18.30 — Архитектура ва табиат. 19.00 — ТОШКЕНТ. **Футбол:** «ПАХТАКОР» — «НЕФТЧИ». **Ўзбек тилида:** 20.45 — Ахборот. 21.05 — Шеърият гулшанида. **Толиб ЙЎЛДОШ.** 21.35 — Пахта терими илғорлари. 22.30 — **Жиноят ва жазо** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.25 — ТОШКЕНТ. 17.30 — Қўғирчоқ театри. 18.00 — Кинофильм. 19.00 — МОСКВА. 19.30 — Халқаро фольклор фестивали. 20.00 — Янгиликлар. 20.10 — Пропагандист. 20.40 — Спектакль. 23.55 — Баскетбол: СССР — ФРАНЦИЯ.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 19.40 — Телефильм. 20.10 — «Хотин-қизлар, сизлар учун». 20.30 — Ираклий Андронников ҳикоя қилади. 21.50 — Пойтахтимиз меҳмонлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/IX да **Майсаранинг иши,** 15/IX да **Боғчасарой фонтани.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ўн икки стул — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Музланган — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳалокатли хато — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли, «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Музика садолари — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Хўжайин (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2, 4 да), **Гапираверишсин** (кеч соат 6, 8 ва 10 да) — «ЎЗБЕКИСТОН».

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР
ХАБАРЛАР
ВОҚЕАЛАР

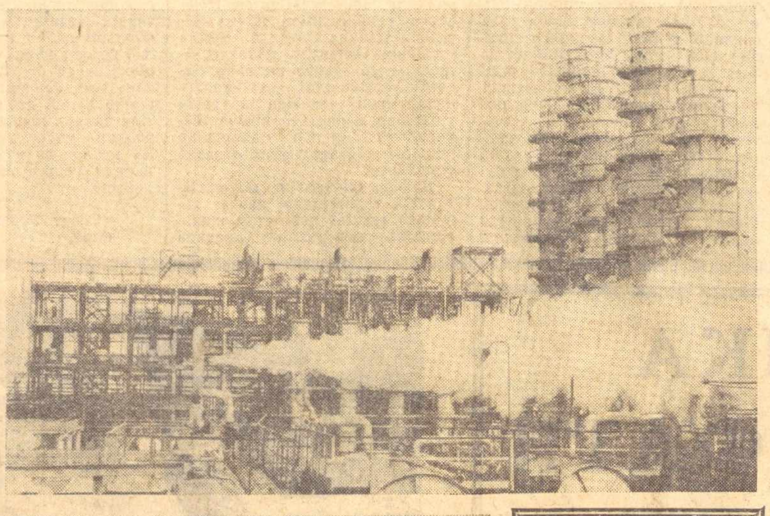

БОЛГАРИЯ. Эртага болгар халқи ўз республикасининг 25 йиллигини байрам қилади. Қисқа муддат ичида Болгария Халқ Республикаси мисли кўрилмаган ютуқларга эришди. Бургас, Врац, Димитровград, Плевень ва Ямболда янгидан-янги корхоналар қад кўтарди. Суратда: Бургасдаги нефть комбинати.

Центрфото — ТАСС.

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

СССРНИНГ ТИНЧЛИК ЙЎЛИДАГИ ЯНГИ ТАШАББУСИ

Совет Иттифоқи Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг навбатдаги сессиясида қуролсизланиш юзасидан жаҳон конференциясини чақириш масаласини муҳокама қилишни таклиф этиб, тинчлик йўлида янги ташаббус кўрсатди.

Бу таклиф, табиий, бутун дунёда катта қизиқиш туғдирди. Ғарб мамлакатлари ҳукуматларининг расмий фикри ҳозирча совет таклифини «эътибор билан ўрганиш»ни кўзда тутади. Қуролланиш пойгаси тарафдори эканлигини жамоатчилик олдида фош қилиб ташлашга журъат этолмайдиган кимса янги уруш хавфини бартараф қилишга қаратилган бу хилдаги таклифни рад этолмайди, албатта. Шу сабабли Ғарбнинг кескинликни сақлаб қолишдан манфаатдор бўлган муайян доиралари Совет таклифини чиппакка чиқармоқ учун орқаворотдан ҳаракат қилмоқдалар.

Л. И. Брежнев шу йил 11 июнда Москва шаҳри Бауман округи сайловчилари йиғилишида сўзлаган нутқида қуролсизланиш тўғрисидаги Совет таклифларига тўхталиб, қуйидагиларни айтди: «қуролсизланиш учун кураш — мураккаб иш, албатта. Ташқи сиёсатнинг бошқа кўп масалаларида бўлгани каби, бу борада ҳам империалистик кучларнинг қаттиқ қаршилигига дуч келинмоқда. Лекин шунга қарамай, биз КПСС XXIV съезди илгари сурган таклифларни пропаганда шиорлари деб эмас, балки ҳозирги даврда тобора кўпроқ қўлга киритилиши мумкин бўлган сиёсий мақсадларни акс эттирувчи ҳаракат шиорлари, деб ҳисоблаймиз».

Тинчликка интилиш — Совет давлати вужудга келган пайтдан буён Совет ташқи сиёсатига хос хусусият бўлиб келди. Францияда чиқадиган «Юманите» газетаси яқинда «Тинчлик ва қуролсизланиш учун кураш Совет ташқи сиёсатининг доимий омилидир», деб ёзди. Газета таъкидлаб ўтганидек, «Совет Иттифоқининг дипломатия соҳасидаги кенг ва хилма-хил ташаббуси»га худди шу нуқтаи назардан баҳо бериш керак. Бу ташаббус, жумладан, совет раҳбарларининг яқинда чет мамлакатларга қиладиган сафарида ўзининг ёрқин ифодасини топади.

Совет Иттифоқи қуролсизланиш масаласи юзасидан жаҳон конференциясини чақиришни таклиф этганида шундай ҳолатни асос қилиб олдики, қуролланиш пойгасини чеклаб қўядиган бир қанча битимлар тузилишига қарамай, қуролланишни авж олдириш ва такомиллаштириш каби хатарли жараённи бартараф қилиш йўлида ҳозиргача туб силжишга эришилгани йўқ.

Совет ҳукуматининг фикрича, аввало, ядро қуроли билан қуролланиш пойгасини тўхтатиш учун амалий чораларни кўриш керак. Совет ҳукуматининг ядро қурслигига эга бўлган беш давлат конференциясини чақириш тўғрисидаги таклифи ана шу мақсадни кўзда тутгди. Совет Иттифоқи ўзининг янги таклифи билан умуман ядро қуролини тарк этиш проблемасини ҳал этиш йўлидаги курашни давом эттираверади ва бу борада айрим чоралар кўрилиши учун ҳаракат қилаверади.

Совет ҳукуматининг таклифига мувофиқ, жаҳон конференциясида ядро қуролига, шунингдек оддий қуролярогларга тааллуқли қуролсизланиш масалаларининг ҳаммасини қараб чиқиш учун ҳеч мустасносиз барча мамлакатлар қатнаша оладилар.

Бутун инсониятнинг манфаатларига мос бўлиб тушадиган совет таклифи Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг яқинда ўтказиладиган сессияси ишида энг муҳим ўрин олиши лозим.

АҚШ АЙБДОРЛАР КУРСИСИДА

АҚШ президенти Никсон ҳокимият тепасига келиши биланоқ, менинг ҳукуматим иш кўрган даврда АҚШ билан Латин Америкаси ўртасидаги ўзаро муносабатларда «янги давр» — «тенг ҳуқуқли шерикчилик ва ҳамкорлик даври» бошланади, деб эълон қилган эди. Эндиликда ҳатто Америка пропагандаси ҳам президентнинг ана шу дабдабали гапларини эсга олишга интилмаётир. Бунинг боиси шуки, Никсон қўл остидаги республикачилар ҳукуматининг сўзи билан ишлари ўртасида жуда катта тафовут пайдо бўлди. Вашингтон Латин Америкаси мамлакатларига нисбатан тазйиқ ва дўқ қилиш методларидан аввалгидек ҳозирда ҳам кенг фойдаланмоқда ва бунда Шимолий Америка монополияларининг ғаразли манфаатларини кўзда тутиб иш кўрмоқда.

Кейинги вақтларда АҚШнинг империалистик йўли Никсоннинг бошқа мамлакатлардан АҚШга келтириладиган товарларга қўшимча равишда 10 процент солиқ солиш тўғрисида бир томонлама қабул қилган қарорида ўзининг яққол ифодасини топди. «Долларни ҳимоя қилиш» баҳонаси билан қабул қилинган бу қарор Латин Америкаси мамлакатларига жуда қаттиқ зарба берди. Маълумки, Латин Америкаси мамлакатларининг ташқи савдоси Шимолий Америка бозори билан кўп жиҳатдан боғланган. АҚШ монополиялари бу ҳолдан фойдаланиб, Латин Америкаси билан савдо-сотиқ соҳасида камситиш сиёсатини ўтказиб келмоқдалар ва Латин Америкасининг товарларини жуда арзон баҳода сотиб олиб, ўз маҳсулотларини Латин Америкасидаги мамлакатларга уч баравар қимматга сотмоқда. Бунинг натижасида Рио-Гранде дарёсидан жануб томонда жойлашган мамлакатлар ўз экономикасини ривожлантириш учун ғоят зарур бўлган миллиард-миллиард доллар маблағдан маҳрум бўлиб қоладилар. Вашингтон ҳукуматининг ана шу янги тадбири ғарбий ярим шардаги мамлакатларнинг АҚШ билан савдо-сотиқ қилишдан кўрадиган зарарлари тобора ортиб боришидан далолат беради.

Вашингтоннинг Латин Америкасига нисбатан душманликдан иборат хуружи бутун қитъада норозилик ҳаракатини кучайтириб юборди. Латин Америкасидаги экспортчилар уюшмаси федерацияси «халқларимизнинг тараққиёти хавф остида қолди», деди. Мексика молия ва давлат кредити министри Уго Б. Маргайн «Биз Вашингтон томонидан қабул қилинган янги солиқнинг Латин Америкаси товарларига нисбатан жорий қилинишига йўл қўймаслигимиз керак», деб таъкидлади. Перу ташқи ишлар министри Эдгардо Меркадо Харрин Америка империализмининг ҳужумига зарба бермоқ учун Латин Америкаси республикаларининг бирлик фронтини тузишга даъват этди. Буэнос-Айресда Латин Америкаси махсус координация комиссиясининг фавқулодда сессияси бўлиб ўтди. Бу сессияда «Латин Америкаси манифести» қабул қилинди. Бу манифест АҚШнинг Латин Америкаси экономикасига путур етказадиган ва бир томонлама кўрилган тадбирларини қоралади ҳамда Вашингтон ҳукуматидан ана шу тадбирларни дарҳол бекор қилишни қатъий талаб этди.

Венесуэлада чиқадиган «Насьональ» газетасида босилган мақолада «Қўшма Штатлар ҳозир айбдорлар курсисида» деб таъкидлаб ўтилади. Бу мақолада Латин Америкасидаги барча мамлакатлар АҚШнинг талончилик сиёсатига қарши биргалашиб ҳаракат қилишлари зарур эканлиги уқтириб ўтилади. Бу қитъада ана шу сиёсатга тобора қаттиқ зарба берилаётганлиги АҚШ билан Латин Америкаси ўртасидаги зиддиятлар янада кескин тус олишини, Америка империализми жаҳоннинг шу қисмида яна мағлубиятга учрашини билдиради.

С. ИВАНОВ,
Н. ЧИГИРЬ,
(ТАСС).

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

БАҲРАЙН

Бундан атиги бир ой муқаддам дунёдаги мустақил давлатлар сафига яна бир давлат қўшилди. Форс қўлтиғида жойлашган Баҳрайн амирлиги 15 август куни мустақил давлат деб эълон қилинди. «Бундан буён, — дейилади Баҳрайн амири шайх Иса бин Сулаймон ал Ҳалифа радио орқали ўқиб эшиттирган декларацияда, — Баҳрайн мустақил ва суверен араб давлатидир. Мамлакат ички ишларини фақат унинг ҳукумати ҳал қилади...».

Баҳрайн амирлиги (Баҳрайн князлиги, Баҳрайн шайхлиги ҳам дейилади) Форс қўлтиғининг жанубий ғарбига жойлашган бўлиб, 30 дан зиёд оролни ўз ичига олади. Оролларнинг энг каттаси Баҳрайн, мамлакат пойтахти Манама ҳам шу оролнинг шимолий қисмидадир. Амирликнинг умумий майдони 622 квадрат километр, аҳолиси асосан араблардан иборат бўлиб, 216 минг кишини ташкил этади. Бу ерда қисман эронлик ва покистонликларни ҳам учратиш мумкин.

Мамлакатнинг асосий бойлиги нефтдир 1932 йилда биринчи марта нефть фонтани отилган эди. Ҳозир Баҳрайнда йилига 4 миллион тоннага яқин «қора олтин» қазиб олинмоқда. Мамлакат мустақилликка эришгунга қадар, яъни 1971 йилнинг 14 августигача Англия ҳомийлигида бўлса-да, бу ердаги бой нефть конларини қазиб олиш ва қайта ишлаш билан Американинг «Баҳрайн петролум» компанияси шуғулланиб келарди.

Бир вақтлар Баҳрайн марварид қидирувчилари билан машҳур эди. Моҳир денгизчилар сувга шўнғиб, денгиз қаъридан марварид топиб чиқишарди. Мамлакат кўпроқ шу марваридлар билан савдо қиларди. Ерда бой нефть конлари топилгач, марварид изловчиларга унча аҳамият бермай қўйилди. Чунки бу ҳунар мамлакатнинг иқтисодий ҳаётида унча роль ўйнамай қўйди. Умуман, марваридга қараганда нефтнинг бозори чаққон эди. Шу сабабли Баҳрайнда нефть саноати анча ривожланди. Аҳолининг асосий қисми ишчилар синфига айланди. Қишлоқ хўжалиги билан асосан Баҳрайн оролининг шимолий қисмидаги аҳоли шуғулланади. Бу ерда хурмо, цитрус ўсимликлари, сабзавот ва дон экилади. Лекин озиқ-овқатнинг асосий қисми чет эллардан сотиб олинади.

Баҳрайннинг давлат тузуми абсолют монархия бўлиб, ҳокимиятни амир бошқаради. Баҳрайн меҳнаткашлари чет эл мустамлакачилари бўйинтуруғини улоқтириб ташлаш ва мустақилликка эришиш учун узоқ кураш олиб бордилар. Ниҳоят бу кураш ғалаба билан якунланди. Баҳрайн мустақилликка эришади, у ўзини ўзи бошқарадиган 15- араб давлатидир. Яқинда Баҳрайн ўзини Бирлашган Миллатлар Ташкилотига ва Араб давлатлари уюшмасига қабул этишларини сўради. Хавфсизлик Кенгаши бу илтимосни инобатга олиб, уни БМТга аъзо қилиб олиш учун тавсия этиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди. Суратда: мамлакат пойтахти Манама яқинида янги қурилган Иса-Таун шаҳрининг кўриниши.

Камера Пресс — ТАСС фотоси.

КОМПАРТИЯНИНГ КАТТА ЮТУҒИ

РИМ. Италия Коммунистик партияси ҳар йил ўтказиладиган партия билетларини айирбошлаш ва партияга янги аъзолар қабул қилиш кампаниясида янги катта ютуқларни қўлга киритмоқда. 11 сентябрдаги маълумотларга қараганда Италия Коммунистик партиясининг маҳаллий федерацияларидан 72 таси партияга янги қабул қилинганларнинг ва партия билетини айирбошлаганларнинг сони жиҳатидан ўтган йилги даражага етган ва ўзиб кетган.

Коммунистик матбуотга обуна тўплаш ҳам муваффақиятли ўтказилмоқда.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ТОШКЕНТ САҲНАСИДА БИРИНЧИ БОР

Шу кунларда пойтахтимиз саҳна санъати мухлислари яна бир ижодий коллектив томошаларини кўриб хушнуд бўлмоқдалар. Бу сафар шаҳримизга Гоголь номидаги Москва драма театри ижодий коллективи меҳмон бўлиб келди. Шуни қайд этиш кераки, Москва саҳна санъати усталари Тошкентга биринчи марта ташриф буюришди. 60 нафарлик меҳмон санъаткорлар коллективига театрнинг бош режиссёри, РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Борис Голубовский раҳбарлик қилмоқда.

Театр коллективи пойтахтимиз саҳнасида А. Толстойнинг «Император хотинининг фитнаси», Л. Жуховицкийнинг «Дельфин минган» ва «Фариштаеизлар», Е. Габрилович ва С. Розеннинг «Қизиқчи...», Д. Болл ва С. Силлифантнинг «Диққинафас тунда» каби асарларини намойиш қилади. Асосий ролларни СССР халқ артисти Б. Чирков, РСФСР халқ артисти И. Смисловский, республикада хизмат кўрсатган артистлар О. Кузнецова, Е. Ковальская, Ю. Левицкий, П. Крилов, А. Морозов, истеъдодли ёшлар В. Афанасьев, Е. Филонова, Л. Кулагин, В. Коровин, В. Эйранов ва бошқалар ижро этадилар.

Пойтахтимиз меҳмонлари ўз гастрол-томошаларини шу ойнинг охиригача давом эттирадилар.

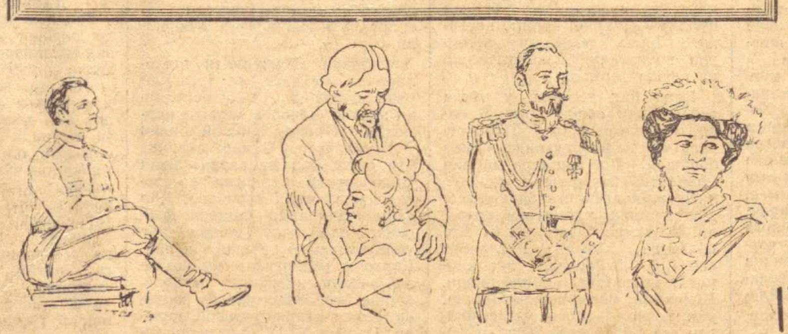

Рассом **Н. Меламед** «Император хотинининг фитнаси» спектаклидан чизган расмларда: (чапдан ўнгга) 1. Князь Юсупов — артист А. Иванов; 2. Григорий Распутин ва Анна Вирубова — Б. Чирков ва О. Кузнецова. 3. Шоҳ Николай — В. Коровин; 4. Малика Александра — Е. Ковальская.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА

1972 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ РЕСПУБЛИКА, ОБЛАСТЬ, ШАҲАР ВА ЁШЛАР ГАЗЕТАЛАРИГА

ОБУНА

ДАВОМ ЭТМОҚДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»,
«ПРАВДА ВОСТОКА»,
«ҲАҚИҚАТИ ЎЗБЕКИСТОН»,
«ЛЕНИН БАЙРОҒИ»,
«ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИ»,
«ЁШ ЛЕНИНЧИ»,
«КОМСОМОЛЕЦ УЗБЕКИСТАНА».
«ЛЕНИН УЧҚУНИ»,
«ПИОНЕР ВОСТОКА»,
«ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ»,
«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»,
«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»,
ҲАФТАЛИК РАДИО-ТЕЛЕВИДЕНИЕ ПРОГРАММАЛАРИ
«ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ»,
«ГОВОРИТ ТАШКЕНТ»,

1972 ЙИЛ УЧУН
«ЎЗБЕКИСТОН АГИТАТОРИ»,
«АГИТАТОР УЗБЕКИСТАНА»,
«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»,
«КОММУНИСТ УЗБЕКИСТАНА»,
«ПАРТИЯ ТУРМУШИ»,
«ПАРТИЙНАЯ ЖИЗНЬ»,
«ГУЛИСТОН»,
«МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ»,
«САОДАТ»,
«МУШТУМ»,
«ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ»,
«СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО УЗБЕКИСТАНА»,
«СОВЕТ МАКТАБИ»,
«МУХБИР»,
«КОРРЕСПОНДЕНТ»,
«ГУЛХАН»,
«ҒУНЧА»,
«РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА В УЗБЕКСКОЙ ШКОЛЕ».

ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА БОШЛАНДИ

ОБУНА «Союзпечать» агентликларида, бўлимларида, ишхона ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар орқали қабул қилинади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг нашриёти.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллективи контроль-тафтиш бошқармасининг катта ревизори **Музаффар МАВЛОНОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти коллективи институтнинг сектор мудири, профессор С. Иброҳимовга укаси **Тоҳиржон ИБРОҲИМОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 331524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44. Гулистон — 22-09.